

กรอบการพัฒนากิจกรรมเชิงพื้นที่ ปี ๒๕๖๙
สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองลพบุรี
อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี

คำนำ

เอกสารฉบับนี้ เป็นกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่ ของสำนักงานเกษตรอำเภอเมืองลพบุรี ซึ่งได้รวบรวมข้อมูลการเกษตรจากการวิเคราะห์พื้นที่วิเคราะห์ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ สังคม และโครงสร้างพื้นฐานอำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี เพื่อใช้ประโยชน์ในการสนับสนุนแผนงาน โครงการ กิจกรรมของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยี การเกษตรประจำตำบล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่ฉบับนี้ ได้ศึกษาวิเคราะห์สภาพทั่วไปของอำเภอเมืองลพบุรี และศักยภาพที่เหมาะสมในการผลิตพืชอย่างถูกต้อง โดยใช้ข้อมูลทางกายภาพ ชีวภาพ เศรษฐกิจ สังคม และจากฐานข้อมูลในหน่วยงานต่างๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สามารถวางแผนในการพัฒนาด้านการเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ ตรงตามความต้องการของเกษตรกร และคาดหวังว่าจะสามารถใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกร ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองลพบุรีได้

สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองลพบุรี ขอขอบคุณนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ในการให้ข้อมูลต่างๆ จนสามารถจัดทำกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่ได้เสร็จสมบูรณ์

สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองลพบุรี

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทที่ ๑ ข้อมูลสภาพทั่วไป	
ข้อมูลด้านกายภาพ	
๑. ที่ตั้ง อาณาเขต ขอบเขตการปกครอง	๑
๒. ลักษณะภูมิประเทศ (Topographic)	๓
๓. สภาพภูมิอากาศ	๑๓
๔. เส้นทางคมนาคม	๑๕
๕. แหล่งน้ำและระบบชลประทาน	๑๕
๖. การใช้ประโยชน์ที่ดิน (Land Used)	๒๓
ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ	
๑. ข้อมูลสินค้าเกษตรที่สำคัญ	๑๓
๒. สินค้าเอกลักษณ์ประจำถิ่น/สินค้า GI	๑๕
ข้อมูลด้านสังคม	
๑. ข้อมูลเกษตรกร/องค์กรเกษตรกร	๑๓
บทที่ ๒ การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรของอำเภอ	
๑. ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์พื้นที่ของอำเภอ	๓๕
๑.๑ แหล่งน้ำหลัก	๓๕
๑.๒ พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม	๕๔
๑.๓ สถานการณ์การใช้เทคโนโลยีการผลิต	๕๗
๑.๔ ปฏิทินการเพาะปลูก	๕๘
๑.๕ ต้นทุนการผลิต	๓๕
๑.๖ สถานการณ์การตลาด/วิธีการตลาด	๕๔
๑.๗ เกษตรกรและองค์กรเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับสินค้าในพื้นที่	๕๗
บทที่ ๓ บทสรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่	
๑. แบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project Brief)	๓๕
๒. สรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่	๓๕
บรรณานุกรม	๔๘

สารบัญตาราง

เรื่อง		หน้า
บทที่ ๑	ข้อมูลสภาพทั่วไป	
ตารางที่ ๑	แสดงการแบ่งเขตการปกครอง จำแนกรายตำบล	๒
ตารางที่ ๒	แสดงพื้นที่ป่าไม้	๑๒
ตารางที่ ๓	แสดงข้อมูลฤดูกาล	๑๔
ตารางที่ ๔	แสดงปริมาณน้ำฝน และอุณหภูมิเฉลี่ย ๕ ปี	๑๔
ตารางที่ ๕	แสดงข้อมูลโครงการชลประทานขนาดใหญ่ และขนาดกลาง	๑๕
ตารางที่ ๖	แสดงข้อมูลโครงการชลประทานขนาดเล็ก	๑๖
ตารางที่ ๗	แสดงข้อมูลสระเก็บน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	๑๖
ตารางที่ ๘	แสดงข้อมูลป่อบาดาล	๑๖
ตารางที่ ๙	แสดงข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดิน	๑๗
ตารางที่ ๑๐	แสดงข้อมูลด้านพืช	๑๙
ตารางที่ ๑๑	แสดงข้อมูลด้านปศุสัตว์	๒๐
ตารางที่ ๑๒	แสดงข้อมูลด้านประมง แสดงจำนวนผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	๒๑
ตารางที่ ๑๓	แสดงจำนวนครัวเรือน และประชากร	๒๓
ตารางที่ ๑๔	แสดงจำนวนหัวหน้าครัวเรือนจำแนกตามอายุ	๒๔
ตารางที่ ๑๕	แสดงจำนวนลักษณะการประกอบอาชีพ	๒๔
ตารางที่ ๑๖	แสดงจำนวนลักษณะการถือครองที่ดิน	๒๔
ตารางที่ ๑๗	แสดงจำนวนประเภทเอกสารสิทธิ์	๒๔
ตารางที่ ๑๘	แสดงจำนวนและสมาชิกสถาบันเกษตรกร	๒๕
ตารางที่ ๑๙	แสดงจำนวนผลิตภัณฑ์ที่ลงทะเบียน OTOP จำแนกตามผลิตภัณฑ์	๒๖
ตารางที่ ๒๐	แสดงข้อมูลกลุ่มวิสาหกิจชุมชน	๒๗
ตารางที่ ๒๑	แสดงข้อมูลกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มยุวเกษตรกร และกลุ่มส่งเสริมอาชีพ	๒๘
ตารางที่ ๒๒	แสดงข้อมูลกลุ่มเกษตรกร และสหกรณ์	๒๙
ตารางที่ ๒๓	แสดงจำนวนแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตร	๓๐
ตารางที่ ๒๔	แสดงจำนวนอาสาสมัครเกษตร	๓๑
ตารางที่ ๒๕	แสดงข้อมูลปราชญ์ชาวบ้าน	๓๒
ตารางที่ ๒๖	แสดงข้อมูลศูนย์หลักและศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้ การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร	๓๒
ตารางที่ ๒๗	แสดงข้อมูลกลุ่มแปลงใหญ่	๓๔
บทที่ ๒	การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรของอำเภอ	
ตารางที่ ๒๘	แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว	๓๖
ตารางที่ ๒๙	แสดงครัวเรือนเกษตรกร พื้นที่ปลูก และผลผลิตข้าว	๓๘
ตารางที่ ๓๐	แสดงพื้นที่ปลูกข้าว ตามระดับขั้นความเหมาะสม	๔๐
ตารางที่ ๓๑	แสดงต้นทุนการผลิตข้าวต่อไร่	๔๒

สารบัญตาราง (ต่อ)

เรื่อง		หน้า
บทที่ ๒	การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรของอำเภอ	
ตารางที่ ๓๒	แสดงเกษตรต้นแบบของสินค้าในพื้นที่	๔๓
ตารางที่ ๓๓	แสดงองค์กรเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับสินค้าในพื้นที่	๔๓
ตารางที่ ๓๔	แสดงการวิเคราะห์ Supply chain	๔๕
บทที่ ๓	บทสรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่	
ตารางที่ ๓๕	แสดงแบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project Brief)	๔๖
ตารางที่ ๓๖	แสดงสรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่	๔๗

สารบัญภาพ

เรื่อง		หน้า
บทที่ ๑	ข้อมูลสภาพทั่วไป	
ภาพที่ ๑	แสดงที่ตั้งและอาณาเขต	๑
ภาพที่ ๒	แสดงพื้นที่ป่าไม้	๓
ภาพที่ ๓	แสดงความลาดชัน	๕
ภาพที่ ๔	แสดงกลุ่มชุดดิน	๑๘
ภาพที่ ๕	แผนที่แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดิน	๒๔
บทที่ ๒	การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรของอำเภอ	
ภาพที่ ๖	แผนที่แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่มีศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว	๓๗
ภาพที่ ๗	แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกข้าว (พื้นที่ปลูกจริง)	๓๙
ภาพที่ ๘	แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกข้าวตามระดับชั้นความเหมาะสม	๔๑
ภาพที่ ๙	แสดงปฏิทินการเพาะปลูกข้าวนาปี	๔๒
ภาพที่ ๑๐	แสดงวิธีการตลาดของข้าว	๔๓

บทที่ ๑ ข้อมูลสภาพทั่วไป

ข้อมูลด้านกายภาพ

๑. ที่ตั้ง อาณาเขต ขอบเขตการปกครอง

๑.๑ ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่

พื้นที่ของอำเภอเมืองลพบุรีมีพื้นที่ทั้งหมดจำนวน ๔๗๒,๖๗๕ ไร่ หรือประมาณ ๗๕๖.๒๘ ตารางกิโลเมตร และเป็นพื้นที่ทางการเกษตรประมาณ ๒๔๘,๐๒๘ ไร่

๑.๒ อาณาเขต

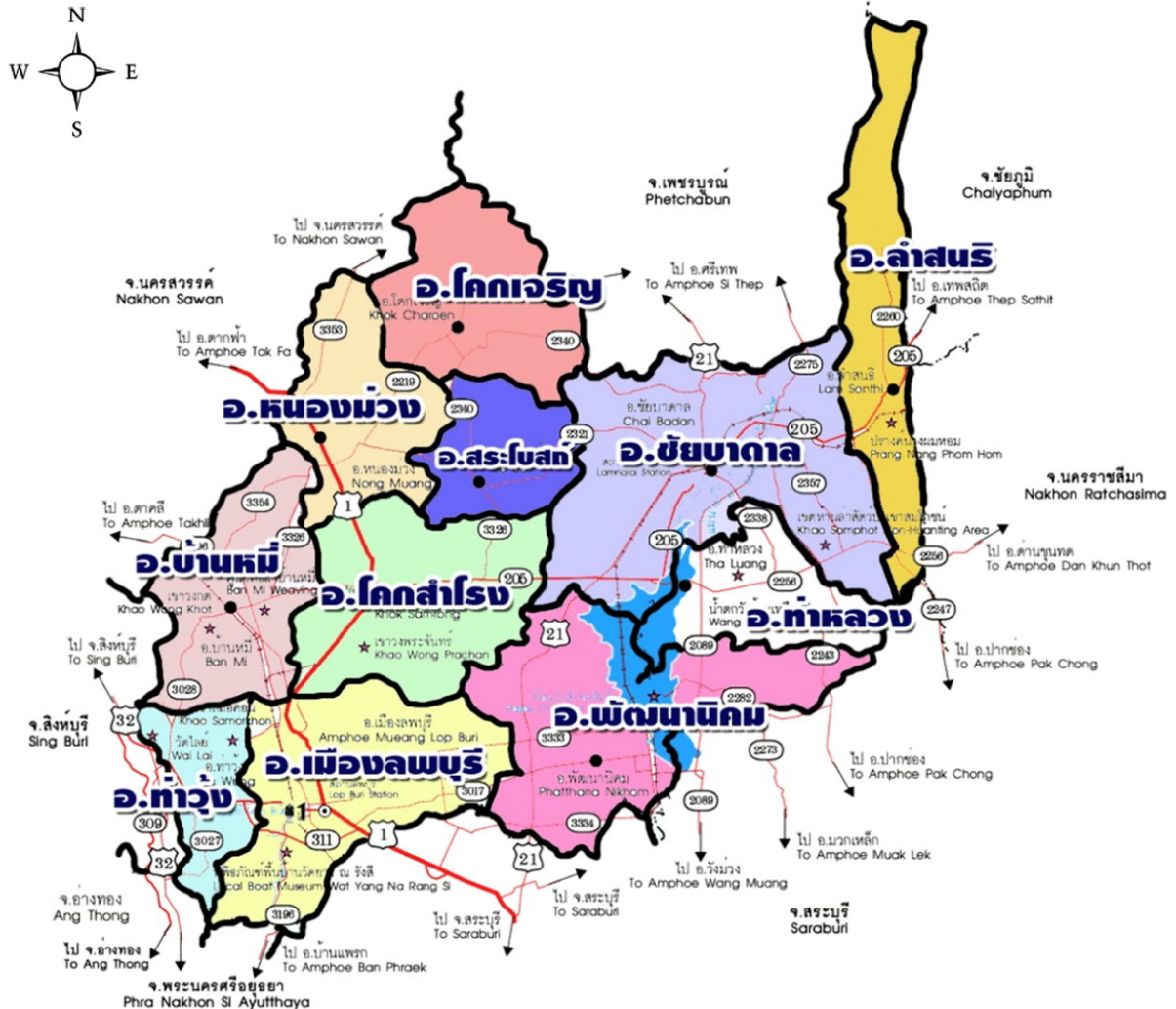
อำเภอเมืองลพบุรี มีอาณาเขตติดต่อกับอำเภอใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอโคกสำโรง อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี

ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี และอำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี

ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง อำเภอบ้านแพรก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และอำเภอบ้านหมี่ จังหวัดสระบุรี

ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอท่าม่วง จังหวัดลพบุรี และอำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง

ภาพที่ ๑ แสดงที่ตั้งและอาณาเขตของอำเภอเมืองลพบุรี
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองลพบุรี)

๑.๓ การแบ่งเขตการปกครอง

การบริหารราชการ แบ่งออกเป็น ๒ ส่วน ได้แก่

- การบริหารราชการส่วนภูมิภาค แบ่งเขตการปกครองออกเป็น ๑ อำเภอ
- การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น แบ่งเขตการปกครองออกเป็นเทศบาลเมือง จำนวน ๒ แห่ง เทศบาลตำบล จำนวน ๖ แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน ๑๕ แห่ง

ตารางที่ ๑ แสดงการแบ่งเขตการปกครอง จำแนกรายตำบล อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี

ตำบล	พื้นที่ ตร.กม.	อบต.	ทม./ตำบล	จำนวนหมู่บ้าน	จำนวนบ้าน (หลัง)
ทะเลชุบศร	๑๑.๖๕	๑	๑	๙	๑๕,๓๖๒
กกโก	๑๖.๑๓	-	๑	๘	๕,๒๔๘
ไกร์ธนู	๑๐.๒๐	๑	-	๑๔	๑,๗๗๖
เขาพระงาม	๑๓๗.๒๒	-	๑	๑๐	๑๑,๘๕๓
เขาสามยอด	๓๓.๘๐	-	๑	๗	๑๒,๕๐๕
โคกกระเทียม	๓๒.๘๓	๑	-	๙	๑,๗๙๖
โคกลำพาน	๒๐.๓๔	๑	-	๘	๑,๒๓๙
โคกตูม	๑๖๗.๙๖	-	๑	๑๖	๕,๓๘๔
จี่วราย	๑๕.๒๙	๑	-	๑๒	๒,๐๒๒
ดอนโพธิ์	๒๗.๙๙	๑	-	๘	๑,๑๕๑
ตะลุง	๑๕.๕๘	๑	-	๑๓	๑,๗๙๐
ท่าแค	๑๗.๔๐	๑	-	๑๐	๖,๐๗๐
ท่าศาลา	๑๑.๖๙	-	๑	๘	๗,๑๐๒
นิคมสร้างตนเอง	๘๙.๒๘	-	-	๑๑	๖,๒๙๗
บางขันหมาก	๓๐.๐๒	๑	-	๑๒	๒,๗๕๓
บ้านข่อย	๑๔.๔๑	๑	-	๑๒	๑,๐๑๔
ท้ายตลาด	๑๔.๐๑	๑	-	๗	๑,๑๓๕
ป่าตาล	๑๕.๒๑	-	๑	๘	๖,๕๗๖
พรหมมาستر	๗.๖๐	๑	-	๘	๒,๓๑๓
โพธิ์ไกร์ตัน	๒๔.๐๑	๑	-	๑๓	๔,๐๓๘
โพธิ์ตรุ	๑๘.๙๓	๑	-	๘	๙๙๓
สี่คลอง	๑๔.๓๒	-	-	๖	๔๐๑
ถนนใหญ่	๑๐.๔๑	-	๑	๖	๔,๗๕๔
รวม	๗๕๖.๒๘	๑๔	๘	๒๒๓	๑๐๓,๕๗๒

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองลพบุรี, พ.ศ. ๒๕๖๘

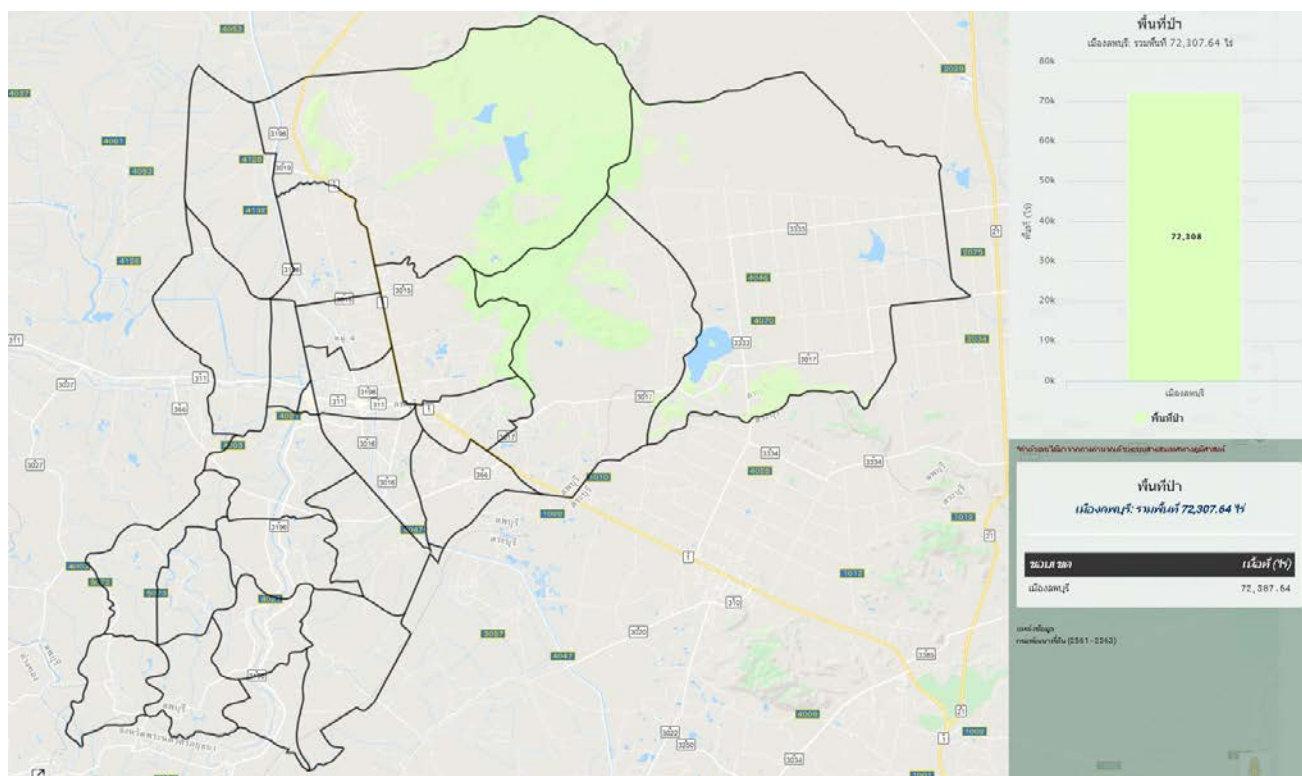
๒. ลักษณะภูมิประเทศ (Topographic)

๒.๑ สภาพพื้นที่ภูเขา ป่าไม้ที่ราบสูง ที่ราบลุ่ม

ภูมิประเทศของอำเภอเมืองลพบุรีทางทิศใต้ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ราบลุ่ม เหมาะสำหรับการทำนาข้าว มีคลองชลประทานส่งน้ำและคลองธรรมชาติที่ไหลผ่านพื้นที่ พื้นที่ทางทิศเหนือและทิศตะวันออกสภาพเป็นพื้นที่ดอน ป่าละเมาะ และภูเขา เหมาะต่อการปลูกพืชไร่ พืชสวน มีรายละเอียด ดังนี้

- ที่ราบน้ำท่วมถึง เกิดจากการทับถมของตะกอนลำน้ำใหญ่ในฤดูน้ำหลากแต่ละปี น้ำจากแม่น้ำลำคลองจะไหลท่วมบริเวณนี้แล้วจะพัดพาเอาตะกอนมาทับถมกันทุกปี ทำให้เกิดมีสภาพเป็นที่ราบ มีความลาดเทน้อยกว่า ๑ เปอร์เซ็นต์ บริเวณนี้จะสูงกว่าระดับน้ำทะเล ๒ ถึง ๒๐ เมตร ส่วนการทับถมของตะกอนใหม่จากแม่น้ำป่าสักจะทำให้เกิดเป็นที่ราบลุ่มเป็นแนวแคบๆ ตามความยาวของแม่น้ำ บริเวณพื้นที่ราบลุ่มนี้ถูกใช้ประโยชน์ในการทำนาส่วนใหญ่ และได้ผลดี

- ลานตะพักน้ำกลางเก่ากลางใหม่รวมทั้งเนินตะกอนรูปพัด ส่วนใหญ่พบเกิดอยู่ติดต่อกับที่ราบน้ำท่วมถึง ลักษณะสภาพส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ราบเรียบมีความลาดเทน้อยกว่า ๑ เปอร์เซ็นต์ โดยจะมีความสูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ ๘ ถึง ๒๐ เมตร สำหรับเนินตะกอนรูปพัด พบเกิดเป็นส่วนน้อย และมักอยู่บริเวณเชิงเขา การใช้ประโยชน์ที่ดินบริเวณเหล่านี้ส่วนใหญ่ใช้ทำนาซึ่งให้ผลผลิตอยู่ในเกณฑ์ดี

ตารางที่ ๒ แสดงพื้นที่ป่าไม้

ตำบล	พื้นที่ ตร.กม.	พื้นที่ป่าไม้ (ไร่)	คิดเป็นร้อยละ
ทะเลชุบศร	๑๑.๖๕	-	-
กกโก	๑๖.๑๓	-	-
โก่งธนู	๑๐.๒๐	-	-
เขาพระงาม	๑๓๗.๒๒	๔๕,๙๒๘	๕๓.๕๕
เขาสามยอด	๓๓.๘๐	๓,๗๑๐	๑๗.๕๖
โคกกระเทียม	๓๒.๘๓	-	-
โคกลำพาน	๒๐.๓๔	-	-
โคกตูม	๑๖๗.๙๖	๗,๖๑๘	๗.๒๖
จี่รวาย	๑๕.๒๙	-	-
ดอนโพธิ์	๒๗.๙๙	-	-
ตะลุง	๑๕.๕๘	-	-
ท่าแค	๑๗.๔๐	-	-
ท่าศาลา	๑๑.๖๙	๔๑๔	๕.๖๖
นิคมสร้างตนเอง	๘๙.๒๘	๑๔,๖๓๖	๒๖.๒๓
บางขันหมาก	๓๐.๐๒	-	-
บ้านข่อย	๑๔.๔๑	-	-
ท้ายตลาด	๑๔.๐๑	-	-
ป่าตาล	๑๕.๒๑	-	-
พรหมมาستر	๗.๖๐	-	-
โพธิ์ไก่ตัน	๒๔.๐๑	-	-
โพธิ์ตรุ	๑๘.๙๓	-	-
สี่คลอง	๑๔.๓๒	-	-
ถนนใหญ่	๑๐.๔๑	-	-
รวม	๗๕๖.๒๘	๗๒,๓๐๖	๑๕.๓๐

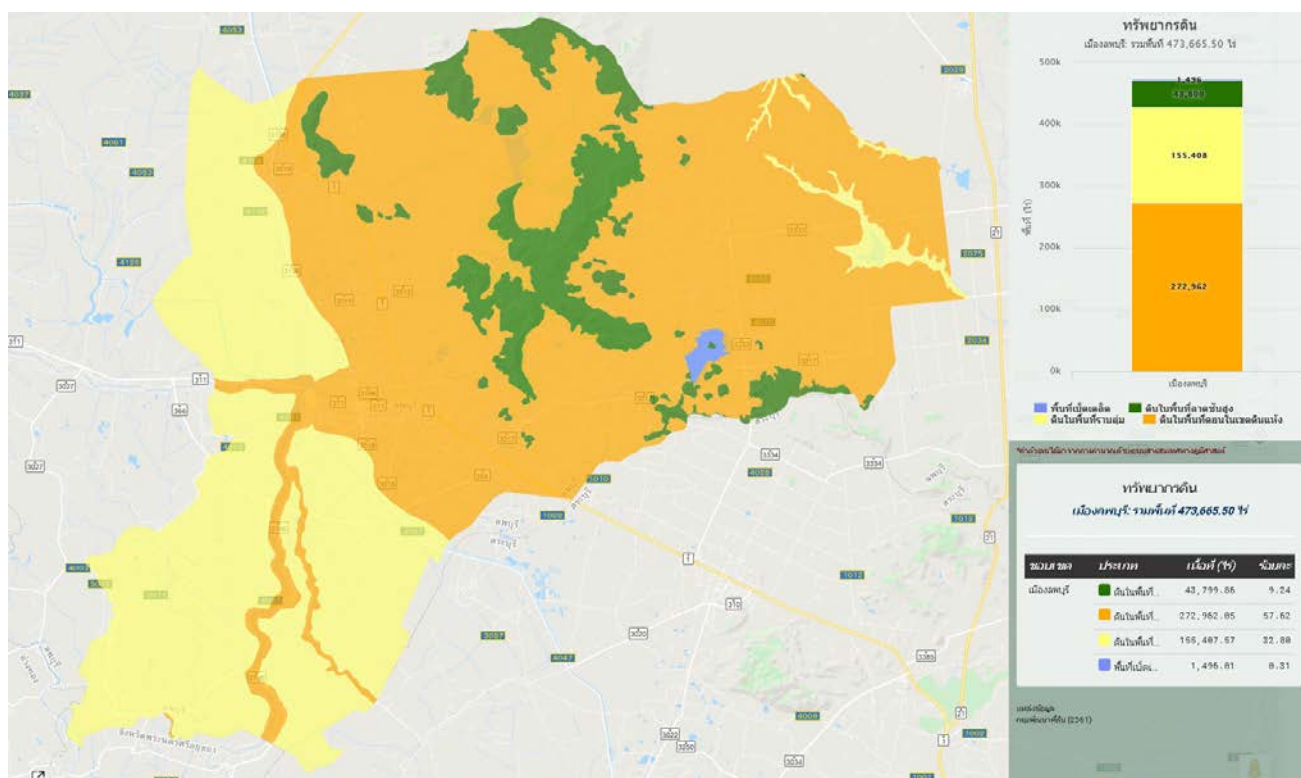
ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองลพบุรี, พ.ศ. ๒๕๖๘

๒.๒ สภาพพื้นที่ ความลาดชัน

ภูมิประเทศของอำเภอเมืองลพบุรี พื้นที่ทางทิศเหนือและทิศตะวันออกสภาพเป็นพื้นที่ดอน ป่าละเมาะ และภูเขา เหมาะต่อการปลูกพืชไร่ พืชสวน มีรายละเอียด ดังนี้

- ที่พื้นผิวที่ถูกกัดกร่อนและเนินเขา พื้นที่เป็นลูกคลื่นส่วนใหญ่มีความลาดเท ประมาณร้อยละ ๒ ถึง ๑๖ สภาพภูมิประเทศแบบนี้จะพบเป็นบริเวณกว้างทางด้านทิศตะวันออกของอำเภอเมืองลพบุรี ส่วนใหญ่ที่ดินจะใช้ประโยชน์ในการปลูกพืชไร่

- ภูเขา พื้นที่บริเวณนี้เกิดจากการโค้งตัวและการยุบตัวของผิวโลก ทำให้มีระดับความสูงต่ำต่างกันมาก มีความลาดเทมากกว่าร้อยละ ๑๖ และมีความสูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ ๑๐๐ ถึง ๗๕๐ เมตร พบอยู่กระจัดกระจายทางด้านทิศตะวันออกของอำเภอเมืองลพบุรี ส่วนใหญ่ไม่ได้ทำกิจกรรม บริเวณนี้เป็นที่ลาดชันเชิงซ้อน

ภาพที่ ๓ แสดงความลาดชัน อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี
(ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th>)

๒.๓ ลักษณะดิน กลุ่มชุดดิน

อำเภอเมืองลพบุรี มีกลุ่มชุดดินเหมาะสมกับการปลูกพืชจำนวน ๙ กลุ่มชุดดิน โดยมีรายละเอียดดังนี้

๑. กลุ่มชุดดินที่ ๑

ลักษณะเด่น

กลุ่มดินเหนียวสีดำนี้อาจมี รอยแตกกระแหงกว้างและลึก ปฏิกริยาดินเป็นกรดเล็กน้อยถึงเป็นด่างเล็กน้อย การระบายน้ำเลวถึงค่อนข้างเลว

สมบัติของดิน

เป็นกลุ่มชุดดินที่เกิดจากวัตถุต้นกำเนิดดินพวกตะกอนลำนํ้า ในบริเวณเทือกเขาหินปูนหรือหินภูเขาไฟ สภาพพื้นที่เป็นที่ราบลุ่ม มีน้ำแช่ขังในช่วงฤดูฝน เป็นดินลึกที่มีการระบายน้ำเลวหรือค่อนข้างเลว เนื้อดินเป็นพวกดินเหนียวจัด หน้าดินแตกกระแหงเป็นร่องลึกในฤดูแล้ง และมีรอยอุกโลในดิน สีดินส่วนมากเป็นสีดำ หรือสีเทาแก่ตลอด มีจุดประสีน้ำตาล สีเหลือง และอาจพบจุดประสีแดงบ้าง ปะปนตลอดชั้นดิน ส่วนดินชั้นล่างมักมีก้อนปูนปะปน ปฏิกริยาดินส่วนใหญ่เป็นกรดจัดถึงเป็นด่างเล็กน้อย

การใช้ประโยชน์

ส่วนใหญ่ใช้ทำนา นอกฤดูทำนาบางแห่งใช้ปลูกพืชไร่ เช่น ฝ้ายและถั่วต่างๆ

ปัญหา

ดินเหนียวจัด โครงสร้างแน่นทึบ ดินแห้งแข็ง แตกกระแหงกว้างและลึก ดินเปียกเหนียวมาก ทำให้การไถพรวนยาก ต้องไถพรวนในช่วงระยะเวลาที่ดินมีความชื้นที่เหมาะสม บางพื้นที่อาจขาดแคลนนํ้าเมื่อฝนทิ้งช่วงนานกว่าปกติ และอาจมีน้ำท่วมขังในฤดูฝน ทำความเสียหายกับพืชที่ไม่ชอบน้ำ

แนวทางการจัดดินเพื่อการปลูกพืช

ปลูกข้าว : ไถพรวนเมื่อดินมีความชื้นเหมาะสม ไถกลบตอซัง ปล่อยทิ้งไว้ ๓-๔ สัปดาห์ หรือไถกลบพืชปุ๋ยสด (หวานโสนอัฟริกันหรือโสนอินเดีย ๔-๖ กิโลกรัม/ไร่ ไถกลบเมื่ออายุ ๕๐-๗๐ วัน ปล่อยทิ้งไว้ ๑-๒ สัปดาห์) ร่วมกับปุ๋ยเคมีสูตร ๑๖-๒๐-๐ หรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ ใส่ปุ๋ยแต่งหน้าหลังปักดำ ๓๕-๔๐ วัน พัฒนาแหล่งน้ำไว้ใช้ในช่วงที่ข้าวขาดน้ำหรือทำนาครั้งที่ ๒ หรือใช้ปลูกพืชไร่หรือพืชผักหลังเก็บเกี่ยวข้าว ไถกลบตอซังและทำร่องแบบเตี้ย ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๒-๓ ตัน/ไร่ ร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ

ปลูกพืชผักหรือไม้ผล : ยกร่องกว้าง ๖-๘ เมตร คูน้ำกว้าง ๑.๐-๑.๕ เมตร ลึก ๐.๕-๑.๐ เมตร มีคันดินอัดแน่นล้อมรอบ ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๒-๓ ตัน/ไร่ ร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ หรือชุดหลุมปลูกขนาด ๕๐x๕๐x๕๐ ซม. ปรับปรุงหลุมปลูกด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๒๐-๓๕ กิโลกรัม/หลุม ในช่วงเจริญเติบโต ก่อนเก็บผลผลิตและภายหลังเก็บผลผลิต ใช้ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำตามชนิดพืชที่ปลูก พัฒนาแหล่งน้ำและจัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูก

๒. กลุ่มชุดดินที่ ๔

ลักษณะเด่น

กลุ่มดินเหนียวสีดำนี้อาจมี รอยแตกกระแหงกว้างและลึก ปฏิกริยาดินเป็นกลางถึงเป็นด่าง การระบายน้ำค่อนข้างเลว ความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง

สมบัติของดิน

เป็นกลุ่มชุดดินที่เกิดจากวัตถุต้นกำเนิดดินพวกตะกอนลำนํ้า พบในบริเวณที่ราบตะกอนน้ำพา มีสภาพพื้นที่เป็นที่ราบลุ่มหรือที่ราบเรียบ มีน้ำแช่ขังในช่วงฤดูฝน เป็นดินลึกที่มีการระบายน้ำเลวหรือค่อนข้างเลว มีเนื้อดินเป็นพวกดินเหนียวหรือดินเหนียวจัด หน้าดินอาจแตกกระแหงเป็นร่องในฤดูแล้ง และอาจมีรอยอุกโลในดิน ดินบนมีสีดำ หรือเทาเข้ม ดินล่างมีสีเทา น้ำตาล น้ำตาลอ่อนหรือเทาปนเขียวมะกอก มีจุดประสีน้ำตาลปนเหลือง สีเหลือง สี

น้ำตาลแก่ หรือสีแดง อาจพบก้อนปูน หรือก้อนสารเคมีสะสมพวกเหล็กและแมงกานีสในชั้นดินล่าง ปฏิบัติดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกรดเล็กน้อย แต่ถ้าดินมีก้อนปูนปะปนจะมีปฏิกิริยาเป็นกลางหรือด่างปานกลาง

การใช้ประโยชน์

ใช้ทำนา บางแห่งยกร่อง เพื่อปลูกพืชผักหรือผลไม้ ซึ่งมักจะให้ผลผลิตค่อนข้างสูง

ปัญหา

โครงสร้างแน่นทึบ ดินแห้งแข็งและแตกกระแหง ทำให้ไถพรวนยาก ขาดแคลนน้ำ และน้ำท่วมขังในฤดูฝน ทำความเสียหายกับพืชที่ไม่ชอบน้ำ

แนวทางการจัดดินเพื่อการปลูกพืช

ปลูกข้าว : ไถพรวนขณะที่ดินมีความชื้นที่เหมาะสม ไถกลบตอซัง ปล่อยไว้ ๓-๔ สัปดาห์ หรือไถกลบพืชปุ๋ยสด (หวานโสนอัฟริกันหรือโสนอินเดีย ๔-๖ กิโลกรัม/ไร่ ไถกลบเมื่ออายุ ๕๐-๗๐ วัน ปล่อยทิ้งไว้ ๑-๒ สัปดาห์) ร่วมกับการใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำหรือปุ๋ยเคมีสูตร ๑๖-๒๐-๐ ใส่ปุ๋ยแต่งหน้าหลังปักดำ ๓๕-๔๐ วัน พัฒนาแหล่งน้ำไว้ใช้ในช่วงที่ข้าวขาดน้ำหรือทำนาครั้งที่ ๒ หรือใช้ปลูกพืชไร่หรือพืชผักหลังเก็บเกี่ยวข้าว โดยทำร่องแบบเตี้ย ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๑-๒ ตัน/ไร่ ร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ

ปลูกพืชผักหรือไม้ผล : ยกร่องกว้าง ๖-๘ เมตร คูน้ำกว้าง ๑.๐-๑.๕ เมตร ลึก ๐.๕-๑.๐ เมตร ร่องแปลงปลูกอยู่สูงจากระดับน้ำที่เคยท่วม ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๑-๒ ตัน/ไร่ ร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ หรือชุดหลุมปลูกขนาด ๕๐x๕๐x๕๐ ซม. ปรับปรุงหลุมปลูกด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๑๕-๒๕ กิโลกรัม/หลุม ในช่วงเจริญเติบโต ก่อนเก็บผลผลิตและภายหลังเก็บผลผลิต ใช้ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำตามชนิดพืชที่ปลูก พัฒนาแหล่งน้ำและจัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูก

๓. กลุ่มชุดดินที่ ๒๑

ลักษณะเด่น

กลุ่มดินทรายลึกมากที่เกิดจากตะกอนทรายชายทะเล ปฏิบัติดินเป็นกรดเล็กน้อยถึงเป็นกลาง การระบายน้ำเร็ว ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

สมบัติของดิน

เป็นกลุ่มชุดดินที่เกิดจากวัตถุกำเนิตดินพวกตะกอนลำนํ้าเนื้อหยาบ พบในบริเวณที่ลุ่มระหว่างสันทรายหรือระหว่างเนินทรายชายฝั่งทะเล มีสภาพพื้นที่ราบเรียบหรือค่อนข้างราบเรียบ มีน้ำแช่ขังในช่วงฤดูฝน เป็นดินลึกที่มีการระบายน้ำค่อนข้างเร็วถึงเร็ว เนื้อดินเป็นพวกดินทราย สีดินเป็นสีเทา พบจุดประสีน้ำตาล หรือสีเหลือง บางแห่งมีเปลือกหอยปะปนอยู่ในเนื้อดินชั้นล่าง ปฏิบัติดินเป็นกรดปานกลางถึงเป็นด่างปานกลาง แต่ถ้ามีเปลือกหอยปะปนอยู่ ปฏิบัติดินเป็นกลางถึงเป็นด่างจัด

การใช้ประโยชน์

ส่วนใหญ่ใช้ทำนา บางแห่งทิ้งให้กร้างว่างเปล่า มีวัชพืชต่างๆ ขึ้นอยู่ทั่วไป

ปัญหา

ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ เนื้อดินเป็นทรายหนา มีความสามารถในการอุ้มน้ำต่ำ ขาดแคลนน้ำ บางพื้นที่ดินอาจมีน้ำท่วมขัง หรือมีน้ำท่วมขังนานในฤดูฝน ทำความเสียหายกับพืชที่ไม่ชอบน้ำ

แนวทางการจัดดินเพื่อการปลูกพืช

ปลูกข้าว : ไถกลบตอซัง หรือหวานพืชปุ๋ยสด หรือไถกลบพืชปุ๋ยสด (หวานโสนอัฟริกันหรือโสนอินเดีย ๖-๘ กิโลกรัม/ไร่ ไถกลบเมื่ออายุ ๕๐-๗๐ วัน ปล่อยไว้ ๑-๒ สัปดาห์) ร่วมกับการใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำหรือปุ๋ยเคมีสูตร ๑๖-๑๖-๘ ใส่ปุ๋ยแต่งหน้าหลังปักดำ ๓๕-๔๕ วัน พัฒนาแหล่งน้ำไว้ใช้ในช่วงที่ข้าวขาดน้ำหรือใช้ปลูกพืชไร่ พืชผัก

หรือพืชตระกูลถั่วหลังเก็บเกี่ยวข้าว โดยทำร่องแบบเตี้ย ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๓-๔ ตัน/ไร่ ร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ ในพื้นที่ที่ดินเป็นกรดจัดมาก ควรมีการใช้วัสดุปูน ๕๐๐-๑,๐๐๐ กิโลกรัม/ไร่

ปลูกพืชผักหรือไม้ผล : ยกร่องกว้าง ๖-๘ เมตร คูน้ำกว้าง ๑.๐-๑.๕ เมตร ลึก ๐.๕-๑.๐ เมตร และมีคันดินอัดแน่นล้อมรอบ ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๓-๔ ตัน/ไร่ ร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ หรือชุดหลุมปลูกขนาด ๗๕x๗๕x๗๕ ซม. พร้อมปรับปรุงหลุมปลูกด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกร่วมกับปุ๋ยเคมี ๒๕-๕๐ กิโลกรัม/หลุม ในช่วงเจริญเติบโต ก่อนเก็บผลผลิตและภายหลังเก็บผลผลิต ใช้ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำตามชนิดพืชที่ปลูก พัฒนาแหล่งน้ำและจัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูก ในพื้นที่ที่ดินเป็นกรดจัดมาก ควรมีการใช้วัสดุปูน ๕๐๐-๑,๐๐๐ กิโลกรัม/ไร่ หรือ ๕ กิโลกรัม/หลุม

๔. กลุ่มชุดดินที่ ๒๘

ลักษณะเด่น

กลุ่มดินเหนียวลึกถึงลึกมากที่พบในพื้นที่ภูเขา ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัด การระบายน้ำดี ความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง

สมบัติของดิน

เป็นกลุ่มชุดดินที่พบบริเวณพื้นที่ภูเขาสูง ที่ส่วนใหญ่มีความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางตั้งแต่ ๕๐๐ เมตรขึ้นไป เกิดจากการสลายตัวผุพังของวัตถุดินกำเนิดดินพวกหินเนื้อละเอียด เป็นดินลึกมากที่มีการระบายน้ำดี เนื้อดินเป็นพวกดินเหนียว สีดินเป็นสีแดง มีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติปานกลาง ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกรดเล็กน้อย

การใช้ประโยชน์

ปัจจุบันบริเวณดังกล่าวมีสภาพเป็นป่าธรรมชาติ หลายแห่งถูกบุกรุก เพื่อทำไร่เลื่อนลอย บางแห่งอยู่ในเขตโครงการพัฒนา เพื่อนำมาใช้ปลูกผลไม้เมืองหนาว เช่น ท้อ สาลี่ และแอปเปิล

ปัญหา

เป็นดินที่เกิดอยู่บริเวณที่มีระดับความสูงมาก มีความลาดชันสูง มีแนวโน้มที่จะเกิดการชะล้างพังทลายได้ง่าย

แนวทางการจัดดินเพื่อการปลูกพืช

ปลูกพืชผักหรือไม้ผล : ชุดหลุมปลูกขนาด ๕๐x๕๐x๕๐ ซม. ปรับปรุงหลุมปลูกด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๑๕-๒๕ กิโลกรัม/หลุม มีระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เช่น การสร้างคันดิน ทำขั้นบันได ปลูกพืชคลุมดิน มีวัสดุคลุมดิน ปลูกพืชแซม ทำแนวรั้วหรือฐานหญ้าแฝกเฉพาะต้น ในช่วงเจริญเติบโต ก่อนเก็บผลผลิตและภายหลังเก็บผลผลิต ใช้ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ ตามชนิดพืชที่ปลูก พัฒนาแหล่งน้ำและจัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูก

ปลูกพืชไร่ หรือพืชผัก : เลือกพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบ ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๑-๒ ตัน/ไร่ หรือไถกลบพืชปุ๋ยสด (หวานเมล็ดถั่วพรี ๘-๑๐ กิโลกรัม/ไร่ เมล็ดถั่วพุ่ม ๖-๘ กิโลกรัม/ไร่ หรือปอเทือง ๔-๖ กิโลกรัม/ไร่ ไถกลบระยะออกดอก ปล่อยไว้ ๑-๒ สัปดาห์) ร่วมกับการใช้ปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ มีระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เช่น ไถพรวนและปลูกพืชตามแนวระดับ มีวัสดุคลุมดิน ปลูกพืชหมุนเวียน หรือปลูกพืชสลับเป็นแถบ พัฒนาแหล่งน้ำและจัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูก

๕. กลุ่มชุดดินที่ ๒๙

ลักษณะเด่น

กลุ่มดินเหนียวลึกถึงลึกมากที่เกิดจากวัตถุดินกำเนิดดินเนื้อละเอียด ปฏิกริยาดินเป็นกลางหรือเป็นด่าง การระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง ความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง

สมบัติของดิน

เป็นกลุ่มชุดดินที่เกิดจากการสลายตัวผุพังอยู่กับที่ หรือจากการสลายตัวผุพังแล้วถูกเคลื่อนย้ายมาทับถม ของวัสดุเนื้อละเอียด หรือจากวัตถุต้นกำเนิดดินพวกตะกอนลำน้ำ พบบริเวณพื้นที่ดอน ที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดถึงเป็นเนินเขา เป็นดินลึกที่มีการระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง เนื้อดินเป็นพวกดินเหนียว สีดินเป็นสีน้ำตาล สีเหลืองหรือสีแดง ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกลาง

การใช้ประโยชน์

ใช้ปลูกพืชไร่ ไม้ผลต่างๆ มีส่วนน้อยที่ยังคงเป็นสภาพป่าธรรมชาติ

ปัญหา

บริเวณที่มีความลาดชันจะมีปัญหาเกี่ยวกับการชะล้างพังทลายของหน้าดิน และดินมีโอกาสขาดแคลนน้ำในช่วงฤดูเพาะปลูก

แนวทางการจัดดินเพื่อการปลูกพืช

ปลูกพืชผักหรือไม้ผล : ชุดหลุมปลูกขนาด ๕๐x๕๐x๕๐ ซม. ปรับปรุงหลุมปลูกด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๑๕-๒๕ กิโลกรัม/หลุม มีระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เช่น การสร้างคันดิน ทำชั้นบันได ปลูกพืชคลุมดิน มีวัสดุคลุมดิน ปลูกพืชแซม ทำแนวรั้วหรือฐานหญ้าแฝกเฉพาะต้น ในช่วงเจริญเติบโต ก่อนเก็บผลผลิตและภายหลังเก็บผลผลิต ใช้ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ ตามชนิดพืชที่ปลูก พัฒนาแหล่งน้ำและจัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูก

ปลูกพืชไร่ หรือพืชผัก : เลือกพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบ ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๑-๒ ตัน/ไร่ หรือไถกลบพืชปุ๋ยสด (หวานเมล็ดถั่วพรี ๘-๑๐ กิโลกรัม/ไร่ เมล็ดถั่วพุ่ม ๖-๘ กิโลกรัม/ไร่ หรือปอเทือง ๔-๖ กิโลกรัม/ไร่ ไถกลบระยะออกดอก ปล่อยให้ ๑-๒ สัปดาห์) ร่วมกับการใช้ปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ มีระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เช่น ไถพรวนและปลูกพืชตามแนวระดับ มีวัสดุคลุมดิน ปลูกพืชหมุนเวียน หรือปลูกพืชสลับเป็นแถบ พัฒนาแหล่งน้ำและจัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูก

๖. กลุ่มชุดดินที่ ๕๒

ลักษณะเด่น

กลุ่มดินต้นถึงชั้นมาร์ลหรือก้อนปูน ปฏิกริยาดินเป็นด่าง การระบายน้ำดี ความอุดมสมบูรณ์ปานกลางถึงสูง

สมบัติของดิน

เป็นกลุ่มชุดดินที่เกิดจากตะกอนลำน้ำ ทับอยู่บนชั้นปูนมาร์ล พบบริเวณที่ลาดเชิงเขาหินปูน มีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงเป็นลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย เป็นดินต้นถึงต้นมากถึงชั้นปูนมาร์ล มีการระบายน้ำดี เนื้อดินเป็นพวกดินเหนียว ดินร่วนเหนียว หรือดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง ที่มีก้อนปูนหรือปูนมาร์ลปะปนอยู่มาก สีดินเป็นสีดำ สีน้ำตาลหรือสีแดง ปฏิกริยาดินเป็นกลางถึงด่างจัด

การใช้ประโยชน์

ปลูกพืชไร่ เช่น ฝ้าย ข้าวโพด ถั่ว และ ไม้ผลบางชนิด เช่น มะม่วง มะพร้าว และน้อยหน่า ถ้าในกรณีที่พบชั้นปูนมาร์ลลึกกว่า ๒๕ ซม.

ปัญหา

ดินต้นถึงชั้นปูนมาร์ลหรือก้อนปูน ดินแห้งแข็ง ดินเปียกเหนียว ทำให้ไถพรวนยาก ขาดแคลนน้ำ และดินเป็นด่างจัดในกรณีที่พบชั้นปูนมาร์ลลึกกว่า ๒๕ ซม. หากนำมาใช้ปลูกพืชไร่ ปัญหาในการใช้ประโยชน์ที่ดินจะน้อย แต่ถ้าพบชั้นปูนมาร์ลตื้นกว่า ๒๕ ซม. จะมีปัญหาเรื่องการไถพรวน

แนวทางการจัดดินเพื่อการปลูกพืช

ปลูกพืชผักหรือไม้ผล : ขุดหลุมปลูกขนาด ๕๐x๕๐x๕๐ ซม. หรือถึงชั้นมาร์ล ปรับปรุงหลุมปลูกด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๑๕-๒๕ กิโลกรัม/หลุม มีระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เช่น ปลูกพืชคลุมดิน วัสดุคลุมดิน ปลูกพืชแซม ทำแนวรั้วหรือทำฐานหญ้าแฝกเฉพาะต้น มีการพูนโคนด้วยหน้าดิน เมื่อพบว่ามีการกลายในช่วงเจริญเติบโต ก่อนเก็บผลผลิตและภายหลังเก็บผลผลิต ใช้ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ ตามชนิดพืชที่ปลูก พัฒนาแหล่งน้ำและจัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูก

ปลูกพืชไร่ หรือพืชผัก : เลือกชนิดพืชที่ชอบดินเป็นต่างมาปลูก ไถพรวนดินในขณะที่ดินมีความชื้นที่เหมาะสม ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๑-๒ ตัน/ไร่ หรือไถกลบพืชปุ๋ยสด (หวานเมล็ดถั่วพรี ๘-๑๐ กิโลกรัม/ไร่ เมล็ดถั่วพุ่ม ๖-๘ กิโลกรัม/ไร่ หรือปอเทือง ๔-๖ กิโลกรัม/ไร่ ไถกลบระยะออกดอก ปล่อยให้ ๑-๒ สัปดาห์) ร่วมกับการใช้ปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ ไถพรวนและปลูกพืชขวางความลาดชัน ปลูกพืชหมุนเวียน ปลูกสลับเป็นแถว ปลูกพืชคลุมดิน ทำคันดินร่วมกับปลูกหญ้าแฝก พัฒนาแหล่งน้ำและจัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูก

๗. กลุ่มชุดดินที่ ๕๔

ลักษณะเด่น

กลุ่มดินลึกปานกลางถึงชั้นมาร์ลหรือก้อนปูน ปฏิกริยาดินเป็นด่าง การระบายน้ำดี ความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง

สมบัติของดิน

เป็นกลุ่มชุดดินที่เกิดจากการสลายตัวผุพังอยู่กับที่ หรือจากการสลายตัวผุพังแล้วถูกเคลื่อนย้ายมาทับถมในระยะทางไม่ไกลนัก ของวัตถุดินกำเนิดดินที่เป็นพวกหินอัคนี เช่น บะซอลต์ แอนดีไซต์ พบบริเวณพื้นที่ตอน มีสภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดถึงลูกคลื่นลอนชัน มักอยู่ใกล้กับบริเวณเทือกเขาหินปูน หรือหินภูเขาไฟ เป็นดินลึกปานกลาง มีการระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง เนื้อดินเป็นดินร่วนเหนียวหรือดินเหนียว โดยปกติจะมีก้อนปูนหรือเศษหินที่กำลังผุพังสลายตัวปะปนอยู่ในเนื้อดินด้วย ในชั้นดินล่างลึกๆ อาจพบชั้นปูนมาร์ล สีดินเป็นสีเทาเข้มหรือสีน้ำตาลหรือน้ำตาลปนแดง ชั้นดินล่างอาจมีจุดประสีเหลืองและสีแดง ปฏิกริยาของดินส่วนใหญ่จะเป็นกรดเล็กน้อยถึงเป็นด่างจัด

การใช้ประโยชน์

ใช้ปลูกพืชไร่ เช่น ข้าวโพด ข้าวฟ่าง มันสำปะหลัง ปอ และถั่ว หรือปลูกไม้ผลบางชนิด

ปัญหา

ดินเป็นด่างจัดและมีชั้นปูนมาร์ลหรือก้อนปูนช่วงความลึก ๑๐๐ ซม. เนื้อดินเหนียวจัด การไถพรวนต้องทำในช่วงที่ดินมีความชื้นพอเหมาะ มิฉะนั้นจะทำให้ดินแน่นทึบ ในฤดูฝนจะมีน้ำแช่ขังง่าย ทำให้พืชชะงักการเจริญเติบโต บริเวณที่พื้นที่มีความลาดชันสูงจะเกิดการชะล้างพังทลายของหน้าดิน

แนวทางการจัดดินเพื่อการปลูกพืช

ปลูกพืชผักหรือไม้ผล : ขุดหลุมปลูกขนาด ๕๐x๕๐x๕๐ ซม. หรือถึงชั้นมาร์ล ปรับปรุงหลุมปลูกด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๑๕-๒๕ กิโลกรัม/หลุม มีระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เช่น ปลูกพืชคลุมดิน วัสดุคลุมดิน ทำแนวรั้วหรือทำฐานหญ้าแฝกเฉพาะต้น ในช่วงเจริญเติบโต ก่อนเก็บผลผลิตและภายหลังเก็บผลผลิต ใช้ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ ตามชนิดพืชที่ปลูก พัฒนาแหล่งน้ำและจัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูก

ปลูกพืชไร่ หรือพืชผัก : เลือกชนิดพืชที่ชอบดินเป็นต่างมาปลูก ไถพรวนดินในขณะที่ดินมีความชื้นที่เหมาะสม ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๑-๒ ตัน/ไร่ หรือไถกลบพืชปุ๋ยสด (หวานเมล็ดถั่วพรี ๘-๑๐ กิโลกรัม/ไร่ เมล็ดถั่วพุ่ม ๖-๘ กิโลกรัม/ไร่ หรือ ปอเทือง ๔-๖ กิโลกรัม/ไร่ ไถกลบระยะออกดอก ปล่อยให้ ๑-๒ สัปดาห์) ร่วมกับการใช้ปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ ไถพรวนและปลูกพืชขวางความลาดชัน ปลูกพืชเป็นแถว ปลูกพืชคลุมดิน การปลูกพืช

ปุ๋ยสด การปลูกพืชหมุนเวียน ทำคันดินร่วมกับปลูกหญ้าแฝก ทำแนวรั้วหญ้าแฝก พัฒนาแหล่งน้ำและจัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูก

๘. กลุ่มชุดดินที่ ๕๕

ลักษณะเด่น

กลุ่มดินลึกปานกลางถึงชั้นหินพื้น เศษหิน ก้อนหินหรือลูกรัง ปฏิกริยาดินเป็นกลางหรือเป็นด่าง การระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง ความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง

สมบัติของดิน

เป็นกลุ่มชุดดินที่เกิดจากการสลายตัวผุพังอยู่กับที่ หรือจากการสลายตัวผุพังแล้วถูกเคลื่อนย้ายมาทับถมในระยะทางไมไกลนัก ของวัตถุต้นกำเนิดดินที่มาจากวัสดุเนื้อละเอียดที่มีปูนปน พบบริเวณพื้นที่ดอน มีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาด เป็นดินลึกปานกลาง มีการระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง เนื้อดินเป็นดินเหนียว ในดินชั้นล่างที่ระดับความลึกประมาณ ๕๐ – ๑๐๐ ซม. พบชั้นหินผุ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นหินตะกอนเนื้อละเอียด บางแห่งมีก้อนปูนปะปนอยู่ด้วย สีดินเป็นสีน้ำตาล สีเหลืองหรือสีแดง ปฏิกริยาดินเป็นกรดปานกลางถึงเป็นด่างปานกลาง

การใช้ประโยชน์

ใช้ปลูกพืชไร่บางชนิด เช่น ข้าวโพด มันสำปะหลัง ถั่วฝักยาว บางแห่งเป็นป่าละเมาะ หญ้าเพ็กและไผ่

ปัญหา

ดินมีโครงสร้างแน่นทึบยากต่อการไถของของรากพืช มักเกิดชั้นดานไถพรวนได้ง่าย หากไถพรวนในระยะเวลาที่ไม่เหมาะสม

แนวทางการจัดดินเพื่อการปลูกพืช

ปลูกพืชผักหรือไม้ผล : ชุดหลุมปลูกขนาด ๕๐x๕๐x๕๐ ซม. ปรับปรุงหลุมปลูกด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๒๐-๓๕ กิโลกรัม/หลุม มีระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เช่น ปลูกพืชคลุมดิน มีวัสดุคลุมดิน ปลูกพืชแซม สร้างคันดินขึ้นบันได ทำแนวรั้วหรือทำฐานหญ้าแฝกเฉพาะต้น ในช่วงเจริญเติบโต ก่อนเก็บผลผลิตและภายหลังเก็บผลผลิต ใช้ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ ตามชนิดพืชที่ปลูก พัฒนาแหล่งน้ำและจัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูก

ปลูกพืชไร่ หรือพืชผัก : เลือกพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบ จัดระบบการปลูกพืชให้หมุนเวียนตลอดทั้งปี ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๒-๓ ตัน/ไร่ หรือไถกลบพืชปุ๋ยสด (หวานเมล็ดถั่วพรี ๘-๑๐ กิโลกรัม/ไร่ เมล็ดถั่วพุ่ม ๖-๘ กิโลกรัม/ไร่ หรือปอเทือง ๔-๖ กิโลกรัม/ไร่ ไถกลบระยะออกดอก ปล่อยไว้ ๑-๒ สัปดาห์) ร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ ไถพรวนและปลูกพืชตามแนวระดับ มีวัสดุคลุมดิน ปลูกพืชหมุนเวียน ปลูกพืชสลับเป็นแถบ หรือทำแนวรั้วหญ้าแฝก พัฒนาแหล่งน้ำและจัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูก

๙. กลุ่มชุดดินที่ ๖๒

ลักษณะเด่น

พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อนที่มีความลาดชันมากกว่า ๓๕ เปอร์เซ็นต์ พื้นที่บริเวณนี้ยังไม่มีการศึกษาสำรวจและจำแนกดิน เนื่องจากสภาพพื้นที่มีความลาดชันสูง ซึ่งถือว่ายากต่อการจัดการดูแลรักษาสำหรับการเกษตร

สมบัติของดิน

กลุ่มดินนี้ประกอบด้วยพื้นที่ภูเขาและเทือกเขาซึ่งมีความลาดชันมากกว่าร้อยละ ๓๕ ลักษณะ และสมบัติของดินที่พบไม่แน่นอน มีทั้งดินลึกและดินตื้น ลักษณะของเนื้อดินและความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติแตกต่างกันไปแล้วแต่ชนิดของหินต้นกำเนิดในบริเวณนั้น มักมีเศษหิน ก้อนหินหรือพื้นโคลนกระจายทั่วไป ส่วนใหญ่ยังปกคลุมด้วยป่าไม้ประเภทต่างๆ เช่น ป่าเบญจพรรณ ป่าเต็งรังหรือป่าดงดิบชื้น หลายแห่งมีการทำไร่เลื่อนลอยโดยปราศจากมาตรการในการอนุรักษ์ดินและน้ำ ซึ่งเป็นผลทำให้เกิดการชะล้างพังทลายของหน้าดิน จนบางแห่งเหลือแต่หินโผล่

การใช้ประโยชน์

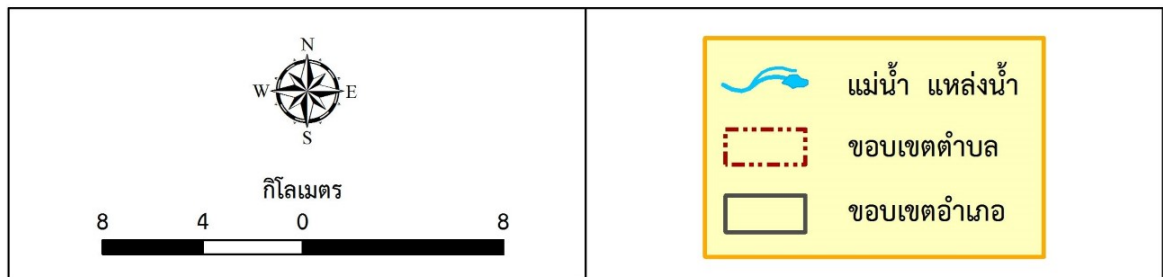
กลุ่มดินนี้ไม่ควรนำมาใช้ประโยชน์ทางการเกษตร เนื่องจากมีปัญหาหลายประการที่มีผลกระทบต่อระบบนิเวศน์ ควรสงวนไว้เป็นป่าตามธรรมชาติเพื่อรักษาแหล่งต้นน้ำลำธาร

ปัญหา

มีความลาดชันสูงมาก ในพื้นที่ทำการเกษตรจะเกิดการชะล้างพังทลายสูญเสียหน้าดินอย่างรุนแรง ขาดแคลนน้ำและบางพื้นที่อาจพบชั้นหินพื้นหรือเศษหินกระจายอยู่บริเวณหน้าดิน

แนวทางการจัดดินเพื่อการปลูกพืช

พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อนที่มีความลาดชันมากกว่า ๓๕ เปอร์เซ็นต์ พื้นที่บริเวณนี้ยังไม่มีการศึกษา สำรวจ และจำแนกดิน เนื่องจากสภาพพื้นที่มีความลาดชันสูง ซึ่งถือว่ายากต่อการจัดการดูแลรักษาสำหรับการเกษตร

ภาพที่ ๕ แสดงกลุ่มชุดดินของอำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี
(ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน)

๔. เส้นทางคมนาคม

๔.๑ เส้นทางคมนาคมระหว่างตำบล

อำเภอเมืองลพบุรี มีการเดินทางระหว่างตำบลและหมู่บ้าน โดยใช้เส้นทางในการเชื่อมต่อขนส่งผลผลิตทางการเกษตร เช่น ทางหลวงชนบท ถนนตามหมู่บ้าน

๔.๒ ถนนหลวงเชื่อมต่อระหว่างจังหวัดและอำเภอ

การคมนาคมติดต่อระหว่างจังหวัดและอำเภอ สามารถเดินทางได้หลายเส้นทาง โดยมีรายละเอียด ดังนี้
ทางรถไฟ สายเหนือกรุงเทพ - เชียงใหม่
ทางรถยนต์ สามารถเดินทางได้สะดวก คือ

สถานีขนส่งผู้โดยสาร จำนวน ๑ สถานี มีสายเดินรถประจำทางระหว่างอำเภอ/จังหวัด ได้แก่
กรุงเทพ - สระบุรี - ลพบุรี, ลพบุรี - สระบุรี, ลพบุรี - นครราชสีมา

ทางหลวงแผ่นดิน ดังนี้

ทางหลวงหมายเลข ๑ ทิศเหนือเชื่อมกับอำเภอโคกสำโรง ทิศตะวันออกเฉียงใต้ติดเชื่อมกับ
จังหวัดสระบุรี

ทางหลวงหมายเลข ๓๑๑ ทิศตะวันตกเชื่อมกับอำเภอท่าม่วง

ทางหลวงหมายเลข ๓๐๑๗ ทิศตะวันออกเชื่อมกับอำเภอพัฒนานิคม

ทางหลวงหมายเลข ๓๑๙๖ ทิศใต้เชื่อมกับจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๕. แหล่งน้ำและระบบชลประทาน

๕.๑ แหล่งน้ำธรรมชาติ

อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี มีแม่น้ำลพบุรี เป็นแม่น้ำที่แยกสาขาจากแม่น้ำเจ้าพระยา ที่จังหวัดสิงห์บุรี แล้วไหลผ่านท้องที่บางส่วนของ ๓ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดสิงห์บุรี จังหวัดลพบุรี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งช่วงที่ไหลผ่านจังหวัดลพบุรีมีความยาว ๔๕ กิโลเมตร ลักษณะของลำน้ำค่อนข้างแคบมีตลิ่งสูงชัน มีความกว้างประมาณ ๔๐-๖๐ เมตร ลึกประมาณ ๖-๑๐ เมตร แม่น้ำลพบุรีอยู่ในความดูแลของกรมเจ้าท่าและมีลำน้ำสาขาที่สำคัญ ได้แก่ คลองบางคู แม่น้ำบางขาม คลองบางแก้ว คลองบางพระคู เป็นต้น บริเวณตลิ่งสองฝั่งลำน้ำมีชุมชนและราษฎรตั้งบ้านเรือนอยู่ตลอดแนว โดยเฉพาะอย่างยิ่งช่วงที่แม่น้ำไหลผ่านเขตเทศบาล จะมีอาคารบ้านเรือนตั้งอยู่อย่างหนาแน่น ดังนั้นแม่น้ำลพบุรีจึงเปรียบเสมือนเส้นเลือดสำคัญที่หล่อเลี้ยงชุมชน สำหรับกิจกรรมการใช้น้ำด้านต่างๆ ตลอดมา จึงนับได้ว่าเป็นแม่น้ำที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของชาวลพบุรี อำเภอเมืองลพบุรี มีพื้นที่อ่างเก็บน้ำและแหล่งน้ำธรรมชาติ จำนวน ๘,๕๔๙.๘๘ ไร่

๕.๒ แหล่งน้ำที่สร้างขึ้นที่สำคัญ

๑) โครงการชลประทานขนาดใหญ่ และขนาดกลาง

ตารางที่ ๕ แสดงข้อมูลโครงการชลประทานขนาดใหญ่ และขนาดกลาง

ที่	ชื่ออ่าง/ ประตุน้ำ	ตำบล	ความจุที่ระดับน้ำ สูงสุด (ล้าน ลบ.ม.)	ความจุที่ระดับน้ำ เก็บกัก (ล้าน ลบ.ม.)	พื้นที่ชลประทาน (ไร่)
๑	อ่างเก็บน้ำห้วยใหญ่	เขาพระงาม	๗.๖๐	๗.๖๐	๔,๕๐๐
๒	อ่างเก็บน้ำพิบูลสงคราม	เขาพระงาม	๒.๖๐	๒.๖๐	๑,๐๐๐
๓	อ่างเก็บน้ำห้วยซับเหล็ก	โคกตูม	๑๐.๖๕	๑๐.๖๕	๑๒,๐๐๐
๔	อ่างเก็บน้ำห้วยส้ม	โคกตูม	๑๒.๕๐	๑๒.๕๐	๘,๐๐๐

ที่มา : กรมชลประทาน, พ.ศ. ๒๕๖๘

๒) โครงการชลประทานขนาดเล็ก

ตารางที่ ๖ แสดงข้อมูลโครงการชลประทานขนาดเล็ก

ที่	ตำบล	โครงการ						รวมปริมาณน้ำ (ล้าน ลบ.ม.)	รวมพื้นที่ได้รับ ประโยชน์ (ไร่)
		อ่าง เก็บน้ำ	ท่อ ระบาย น้ำ	ฝาย	ระบบ ส่งน้ำ	สถานี สูบน้ำ	รวม		
๑	โคกตูม	-	-	๑	-	-	๑	-	๑,๐๐๐
๒	โคกตูม	๑	-	-	-	-	๑	-	๑๕๐
๓	นิคมสร้างตนเอง	-	-	๒	-	-	๒	-	๑,๐๘๐
๔	นิคมสร้างตนเอง	๑	-	-	-	-	๑	-	๔๐

ที่มา : กรมชลประทาน, พ.ศ. ๒๕๖๘

๓) แหล่งน้ำอื่น ๆ

(๑) สระเก็บน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน (บ่อจิ๋ว ขนาด ๑,๒๖๐ ลูกบาศก์เมตร)

ตารางที่ ๗ แสดงข้อมูลสระเก็บน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

ที่	พื้นที่	ปี ๒๕๔๘ - ๒๕๖๖		ปี ๒๕๖๘		รวม	
		ราย	บ่อ	ราย	บ่อ	ราย	บ่อ
๑	อำเภอมืองลพบุรี	๖๗	๖๗	-	-	๖๗	๖๗

ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, พ.ศ. ๒๕๖๘

(๒) บ่อบาดาล

ตารางที่ ๘ แสดงข้อมูลบ่อบาดาล

ที่	ตำบล	ด้านการเกษตร (บ่อ)	ด้านอุปโภค - บริโภค (บ่อ)	รวม (บ่อ)
๑	กกโก	-	๑๒	๑๒
๒	โก่งธนู	-	๑๓	๑๓
๓	เขาพระงาม	๑	๑๑	๑๒
๔	เขาสามยอด	-	๒๖	๒๖
๕	โคกกระเทียม	-	๖	๖
๖	โคกตูม	๒	๔๗	๔๙
๗	โคกลำพาน	๒๑	๑๐	๓๑
๘	จี่วราย	-	๙	๙
๙	ดอนโพธิ์	-	๔	๔
๑๐	ตะลุง	๒	๕	๗
๑๑	ถนนใหญ่	-	๕	๕
๑๒	ทะเลชุบศร	-	๒๑	๒๑
๑๓	ท่าแค	-	๘	๘

ที่	ตำบล	ด้านการเกษตร (บ่อ)	ด้านอุปโภค – บริโภค (บ่อ)	รวม (บ่อ)
๑๔	ท้ายตลาด	-	๓	๓
๑๕	ท่าศาลา	-	๑๔	๑๔
๑๖	นิคมสร้างตนเอง	๒	๒๖	๒๘
๑๗	บางขันหมาก	-	๓	๓
๑๘	บ้านข่อย	๑	๘	๙
๑๙	ป่าตาล	-	๗	๗
๒๐	พรหมมาستر	-	๓	๓
๒๑	โพธิ์ไก่ตัน	๗	๘	๑๕
๒๒	โพธิ์ตรุ	๙	๗	๑๖
๒๓	สี่คลอง	-	๒	๒

ที่มา : กรมทรัพยากรน้ำบาดาล, พ.ศ. ๒๕๖๘

๖. การใช้ประโยชน์ที่ดิน

ตารางที่ ๙ แสดงข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดิน

ประเภท	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
พื้นที่ป่า	๗๒,๓๐๗.๖๔	๑๕.๒๙
พืชไร่	๑๑๔,๒๖๑.๕๗	๒๔.๑๗
พื้นที่น้ำ	๑๕,๔๘๐.๙๙	๓.๒๗
ไม้ยืนต้น	๓,๑๖๕.๐๔	๐.๖๖
พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	๘๕,๖๕๒.๔๙	๑๘.๑๒
พื้นที่เปิดเตล็ด	๑๒,๙๓๗.๘๒	๒.๗๓
ไม้ผล	๙,๐๐๗.๓๙	๑.๙๐
ทุ่งหญ้าและโรงเรือนเลี้ยงสัตว์	๑,๙๓๑.๗๙	๐.๔๐
พืชสวน	๒๖๘.๖๙	๐.๐๕
พื้นที่นา	๑๕๓,๖๒๓.๕๘	๓๒.๕๐
พื้นที่ลุ่ม	๗๓๔.๘๖	๐.๑๕
สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	๓,๓๐๕.๐๙	๐.๖๙

ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th>

ภาพที่ ๕ แผนที่แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดิน อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี
(ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th>)

ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ

๑. ข้อมูลด้านการเกษตรที่สำคัญ/พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ

ประชากรอำเภอเมืองลพบุรี ประกอบอาชีพการเกษตรด้านการปลูกข้าวเป็นส่วนใหญ่ มีพื้นที่การเกษตรจำนวน ๒๔๘,๐๒๘ ไร่ (ร้อยละ ๕๒.๔๗ ของพื้นที่อำเภอ) อยู่ในพื้นที่เขตชลประทาน ร้อยละ ๕๓.๖๙ พื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจหลัก ได้แก่ ข้าว มีพื้นที่ปลูกมากที่สุด จำนวน ๑๒๑,๘๕๔ ไร่ รองลงมา คือ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มีพื้นที่ปลูกจำนวน ๕๐,๔๕๐ ไร่ และอ้อยโรงงาน มีพื้นที่ปลูก จำนวน ๗,๘๐๗ ไร่ ตามลำดับ นอกจากนี้ยังมีพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง พืชผัก ไม้ผล ดังที่แสดงในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๑๐ แสดงข้อมูลด้านพืช

ตำบล	ข้อมูลพื้นที่ปลูกพืชที่สำคัญ (ไร่)						รวมทั้งหมด
	ข้าว	อ้อยโรงงาน	มันสำปะหลัง	ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	พืชผัก	ไม้ผล	
ทะเลชุบศร	๒๖๔	-	-	-	๑	๗๓	๓๓๘
กกโก	๒,๖๙๐	๒๓๐	๔๑	๘๖๐	๒๗	๑๔๗	๓,๙๙๕
โก่งธนู	๓,๖๐๓	-	-	-	๘๒	๑๕๒	๓,๘๓๗
เขาพระงาม	๕,๙๘๐	-	-	๒,๘๙๐	๕๓	๑๖๕	๘,๐๘๘
เขาสามยอด	๕๘๐	-	-	๑,๓๐๐	๓	๓๓	๑๙๑๖
โคกกะเทียม	๑๖,๔๒๔	-	-	-	๒	๙๐	๑๖,๕๑๖
โคกลำพาน	๖,๘๗๘	-	-	-	๑๓๐	๓๔๘	๗,๓๕๖
โคกตูม	๘๓๔	๖,๕๗๑	๔,๓๕๕	๓๓,๘๐๐	๑๘๗๓	๖๔๘	๔๘,๐๘๑
จี่วราย	๖,๖๙๕	-	๒๐	-	๔๓๐	๒๗๐	๗,๔๑๕
ดอนโพธิ์	๑๖,๕๘๐	-	-	-	๕๑๘	๑๐๗	๑๗,๒๐๕
ตะลุง	๓,๒๐๔	-	-	-	๑,๖๘๔	๖๗๓	๕,๕๖๑
ท่าแค	๔,๓๑๑	-	-	-	๒๒	๗๙	๔,๔๑๒
ท่าศาลา	๔๘๘	-	-	-	๘๖	๔๗	๖๒๑
นิคมสร้างตนเอง	๑,๘๔๗	๑,๐๐๖	๘๖๙	๑๑,๕๙๐	๒๓๔	๘๖๐	๑๖,๕๐๖
บางขันหมาก	๑๓,๙๙๒	-	-	-	๒๑	๕๔	๑๔,๐๖๗
บ้านข่อย	๖,๙๕๒	-	-	-	๒๔	๑๖๗	๗,๑๔๓
ท้ายตลาด	๕,๘๕๐	-	-	-	๑๖๑	๕๒	๖,๐๖๓
ป่าตาล	๑,๐๑๓	-	-	-	๑๑	๗๕	๑,๐๙๙
พรหมมาستر	๒,๕๘๖	-	-	-	๒	๒๕	๒,๖๑๓
โพธิ์เก้าต้น	๕,๘๒๖	-	-	-	๑,๐๕๐	๕๘๕	๗,๔๖๑
โพธิ์ตรุ	๘,๘๗๓	-	-	-	๒๒๑	๙๗	๙,๑๙๑
สีคลอง	๔,๙๒๗	-	-	๑๐	๑๔	๓๖	๔,๙๘๗
ถนนใหญ่	๑,๔๕๗	-	-	-	๑๙	๘๘	๑,๕๖๔
รวม	๑๒๑,๘๕๔	๗,๘๐๗	๕,๒๘๕	๕๐,๔๕๐	๖,๖๖๘	๔๘๗๑	๑๙๖,๙๓๕

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองลพบุรี, พ.ศ. ๒๕๖๘

ตารางที่ ๑๑ แสดงข้อมูลด้านปศุสัตว์

ตำบล	เกษตรกร ผู้เลี้ยงสัตว์ (ราย)	โคเนื้อ (ตัว)	โคนม (ตัว)	กระบือ (ตัว)	สุกร (ตัว)	ไก่ (ตัว)	เป็ด (ตัว)	แพะ (ตัว)	แกะ (ตัว)
ทะเลชุบศร	๒๕๖	๑๙	-	๒	-	๑๑,๔๗๙	๓๓๓	๘๕	-
กกโก	๑๔๖	๑๕๐	-	๑๙	-	๕,๙๙๘	๓๐๓	๑๖๔	๒๒
โก่งธนู	๒๒๖	๕๗	-	-	๒๕	๒๙,๐๖๓	๖,๐๔๑	๓๘	-
เขาพระงาม	๑๕๕	๑,๐๒๘	-	๓๘	-	๕,๖๗๒	๗๒๖	๑๑๕	๓
เขาสามยอต	๑๘๖	๔๗๐	-	๖๖	๕๐	๔,๘๒๖	๖๗๔	๑๑๔	-
โคกกระเทียม	๖๕	๑๓๒	-	-	๓๙	๒๗,๗๒๑	๑๔๘	๑๓๑	-
โคกลำพาน	๑๗๒	๑๑๕	-	๓	-	๘,๓๓๗	๑,๗๒๑	๒๕	-
โคกตูม	๓๓๑	๑,๐๖๗	๓,๑๓๐	๖๘	๑๕,๖๖๗	๗๓๐,๒๔๗	๗,๐๓๕	๗๐๓	๘๑
จั่วราย	๗๘๙	๑๐๗	-	๗	๑๗	๖๐,๑๔๒	๒,๙๕๑	๑๔๑	-
ดอนโพธิ์	๑๗๕	๓๖	-	-	๕๘	๙,๘๙๒	๑,๐๘๑	๒๑	-
ตะลุง	๕๐	๑๙๗	-	๘	๙๐	๑๔,๖๐๔	๑,๔๒๐	-	-
ท่าแค	๑๑๘	๕๔๕	-	๔๒	-	๕,๐๒๕	๓๔๕	๔๔๓	-
ท่าศาลา	๖๕	๘๖	-	๕๑	-	๓,๒๒๕	๒๙๐	-	-
นิคมสร้างตนเอง	๑๓๔	๓๑๘	๒๒	๑๓	๑๐๘	๒๐๗,๓๑๑	๓๔๙	๒๔๔	-
บางขันหมาก	๖๒	๑๓๒	-	๒๑	๗๐	๓,๒๑๒	๔,๘๒๕	๑๙๙	-
บ้านข่อย	๗๘	๓๐	-	-	๑,๐๑๓	๔,๒๔๗	๓,๘๗๔	๗๒	-
ท้ายตลาด	๒๗๗	๔๖๑	-	-	๓,๗๕๓	๒๖๘,๒๗๕	๒๓,๖๔๐	๒๑๓	-
ป่าตาล	๘๐	๑,๑๒๔	-	๕๕	๑	๓,๙๒๔	๒๗๗	๒๑๒	-
พรหมมาستر	๓๘	๓๔	-	-	-	๒,๓๖๖	๘๓	๑๐	-
โพธิ์เก้าต้น	๕๐	๙๕	-	๑๓	๓๕	๑๓,๒๐๖	๒๗๗	๓๗	-
โพธิ์ตรุ	๑๓๘	๔๓	-	๔	๑๒,๐๐๘	๕๙,๙๔๒	๑๘,๗๐๔	๑๑๔	-
สีคอง	๑๔๕	๒๘๑	-	-	๑๐๒	๒๓,๒๙๑	๓,๕๕๕	๑๓๙	-
ถนนใหญ่	๘๖	๒๐๓	-	๒	๒๑๘	๓,๘๔๐	๒๙๖	๗๖	-
รวมทั้งหมด	๓,๒๒๒	๖,๗๓๐	๓,๑๕๒	๔๑๒	๓๓,๒๕๔	๑,๔๔๕,๘๔๕	๗๘,๙๔๘	๓,๒๙๖	๑๐๖

ที่มา : สำนักงานปศุสัตว์อำเภอเมืองลพบุรี, พ.ศ. ๒๕๖๘

- โรงงานผลิตอาหารสัตว์ : ไม่มี
- โรงงานฆ่าสัตว์ปีกมาตรฐาน : ไม่มี
- ฟาร์มเลี้ยงสัตว์ขนาดใหญ่ : ไม่มี

ตารางที่ ๑๒ แสดงข้อมูลด้านประมง แสดงจำนวนผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

ตำบล	เกษตรกร (ราย)	กุ้งทะเล	กุ้งน้ำจืด	ปลาทะเล	ปลาน้ำจืด	สัตว์น้ำ สวยงาม	สัตว์น้ำ อื่นๆ
ทะเลชุบศร	๑๓	-	-	-	๑๒	๑	-
กกโก	๗๓	-	-	-	๗๓	-	-
โก่งธนู	๒๒	-	-	-	๒๒	-	-
เขาพระงาม	๓๑	-	-	-	๓๑	-	-
เขาสامยอ	๒๓	-	-	-	๒๓	-	-
โคกกระเทียม	๕๓	-	-	-	๕๓	-	-
โคกลำพาน	๔๙	-	-	-	๔๙	-	-
โคกตูม	๔๘	-	-	-	๔๘	-	-
จี่วราย	๔๓	-	-	-	๔๓	-	-
ดอนโพธิ์	๗๗	-	-	-	๗๗	-	-
ตะลุง	๕๕	-	-	-	๕๕	-	-
ท่าแค	๔๘	-	-	-	๔๘	-	-
ท่าศาลา	๖	-	-	-	๖	-	-
นิคมสร้างตนเอง	๗๐	-	-	-	๗๐	-	-
บางขันหมาก	๖๖	-	-	-	๖๕	๑	-
บ้านข่อย	๑๗	-	-	-	๑๗	-	-
ท้ายตลาด	๗๙	-	-	-	๗๙	-	-
ป่าตาล	๒๓	-	-	-	๒๓	-	-
พรหมมาستر	๑๙	-	-	-	๑๙	-	-
โพธิ์เก้าต้น	๘๖	-	-	-	๘๖	-	-
โพธิ์ตรุ	๖๘	-	-	-	๖๘	-	-
สีคอง	๒๑	-	-	-	๒๑	-	-
ถนนใหญ่	๒๘	-	-	-	๒๘	-	-
รวมทั้งหมด	๑,๐๑๘	-	-	-	๑,๐๑๖	๑	-

ที่มา : สำนักงานประมงอำเภอเมืองลพบุรี, พ.ศ. ๒๕๖๘

๒. สินค้าเอกลักษณ์ประจำถิ่น/สินค้า GI

กระเทียม

กระเทียมมีลักษณะผลกลมค่อนข้างแป้น ผิวนอกเรียบละเอียดและอ่อนนุ่ม มีขนนิ่มขนาดเล็ก เมื่อสัมผัสคล้ำย ยก้ามะหือ เนื้อและปุยเมล็ดค่อนข้างแห้งและนุ่ม รสชาติหวานไม่ฝาด นิยมปลูกเขตพื้นที่ ตำบลตะลุง ตำบลจี่วราย และตำบลโพธิ์เก้าต้น ของจังหวัดลพบุรี มีพันธุ์ ปุยฝ้าย อีล่า ทับทิม นิมนวล และก้ามะหือ ค่าความหวานอยู่ในช่วง ๙ – ๑๖ องศาบริกซ์ ลักษณะทางภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่มมีแม่น้ำลพบุรีไหลผ่าน ลักษณะของดินในจังหวัดลพบุรีมีด้วยกัน ๒ ชนิด คือ ดินเหนียวลึกที่เกิดจากตะกอนลำน้ำที่มีอายุน้อย ค่า PH ในดินมีความเป็นกลางถึงด่างการระบายน้ำค่อนข้างแย่ ความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง และดินร่วนหยาบลึกมากที่เกิดจากตะกอนลำน้ำ ในบริเวณที่ต่ำของพื้นที่ริมแม่น้ำ มีค่า PH เป็นกรดเล็กน้อยถึงปานกลาง ระบายน้ำได้ค่อนข้างแย่ถึงดีปานกลาง เรียกว่า “ ดินน้ำไหลทรายมูล ” ภูมิอากาศแบบร้อนชื้น ผลผลิตจะออกในช่วงประมาณเดือนมิถุนายน - สิงหาคม ราคาตั้งแต่กิโลกรัมละ ๑๐๐ บาท จนถึง ๓๐ บาท ตามขนาดของลูกกระเทียม

คุณถาวร คำคุณและภรรยา คือ คุณทองสุข ได้นำกิ่งพันธุ์กระท้อนปุยฝ้ายมาจากสวนนนทบุรี เมื่อเกือบ ๔๐ ปี โดยนำมาปลูกในพื้นที่ครั้งแรก จำนวน ๒-๓ ไร่ และในปีต่อมาได้ขยายจนเต็มพื้นที่ ๑๓ ไร่ รวมจำนวนร่อยกว่าต้น ซึ่งนับว่าเป็นเจ้าแรก ๆ ของจังหวัดเลยทีเดียว

ผลผลิตกระท้อนให้ผลผลิตประมาณ ๓๐ ตัน ราคาขายเฉลี่ยที่สวนมีตั้งแต่ ๓ กิโลกรัม ๑๐๐ บาท ๔ กิโลกรัม ๑๐๐ บาท จนถึง ๕ กิโลกรัม ๑๐๐ บาท แล้วแต่ช่วงไหนจะมีผลผลิตออกมามากน้อยเพียงใด

ในด้านของรสชาติ กระท้อนพันธุ์ปุยฝ้ายมีรสชาติหวานเกือบทั้งผล คือ หวานจนถึงผิวเปลือกและปุยขาวเหมือนสำลี ส่วนพันธุ์อีลามีข้อเสียคือเมื่อแก่จัดใส่ผลจะเป็นน้ำมาก ผู้บริโภคจึงนิยมรับประทานปุยฝ้ายมากกว่า แม้ผลจะมีขนาดเล็กกว่าพันธุ์อีลา ผลผลิตกระท้อนส่วนใหญ่จะเก็บขายกันวันต่อวันและวางจำหน่ายหน้าสวน คือ บริเวณทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๑๙๖ เลียบคลองชลประทานลพบุรี-บางปะหัน ในช่วงออกผลผลิต

การปลูกกระท้อน ควรปลูกในระยะต้นฤดูฝน คือ ในช่วงเดือนพฤษภาคม-กรกฎาคม เนื่องจากมีความชื้นในอากาศสูงกระท้อนเป็นพืชคายน้ำได้สูงมาก ถ้าปลูกในช่วงอากาศร้อนจะทำให้กิ่งพันธุ์ตายได้ การปลูกในระยะต้นฝนนี้ จะทำให้กระท้อนตั้งตัวได้เร็ว อย่างไรก็ตามถ้ามีแหล่งน้ำพอเพียง ก็จะสามารถปลูกได้ตลอดปีและควรหาซื้อกิ่งพันธุ์จากสวนหรือแหล่งผลิตที่เชื่อถือได้ก่อนนำไปปลูก

ปริมาณการปลูกกระท้อน อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี

ตำบล	ครัวเรือนเกษตรกร	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (กก.)	ผลผลิตต่อไร่ (กก.)
จี่วราย	๑๐	๒๕	๒๕	๕๐,๐๐๐	๒,๐๐๐
ตะลุง	๑๕๐	๓๐๕	๑๐๐	๓๐๐,๐๐๐	๓,๐๐๐
โพธิ์ไก่ตัน	๖๔	๑๓๙	๔๕	๑๔๕,๐๐๐	๓,๒๒๒
รวม	๒๒๔	๔๖๙	๑๗๐	๔๙๕,๐๐๐	๒,๙๑๒

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองลพบุรี, พ.ศ. ๒๕๖๘

ข้อมูลด้านสังคม

๑. ข้อมูลเกษตรกร/องค์กรเกษตรกร

๑.๑ เกษตรกร

๑) ครุว์เรือนและประชากร

ตารางที่ ๑๓ แสดงจำนวนครุว์เรือน และประชากร

ที่	ตำบล	ครุว์เรือน ทั้งหมด	ครุว์เรือน เกษตรกร	ประชากร		
				ชาย	หญิง	รวม
๑	ทะเลชุบศร	๒๘,๘๑๐	๑๑๐	๑๔,๙๙๗	๑๓,๘๑๓	๒๘,๘๑๐
๒	กกโก	๑๐,๓๕๕	๒๖๕	๔,๗๖๗	๕,๕๘๘	๑๐,๓๕๕
๓	โก่งธนู	๔,๘๓๕	๔๕๙	๒,๒๒๔	๒,๖๑๑	๔,๘๓๕
๔	เขาพระงาม	๒๔,๔๙๓	๒๔๙	๑๕,๒๒๔	๙,๒๖๙	๒๔,๔๙๓
๕	เขาสามยอด	๒๘,๙๑๙	๑๘๑	๑๕,๖๓๗	๑๓,๒๘๒	๒๘,๙๑๙
๖	โคกกะเทียม	๔,๕๖๐	๗๑๖	๒,๑๓๐	๒,๔๓๐	๔,๕๖๐
๗	โคกลำพาน	๓,๔๖๑	๓๗๕	๑,๖๓๑	๑,๘๓๐	๓,๔๖๑
๘	โคกตูม	๑๖,๐๘๙	๑,๓๔๖	๗,๘๖๕	๘,๒๒๔	๑๖,๐๘๙
๙	จี่วราย	๕,๔๗๓	๘๐๔	๒,๖๑๑	๒,๘๖๒	๕,๔๗๓
๑๐	ดอนโพธิ์	๓,๗๒๖	๗๗๕	๑,๘๑๑	๑,๙๑๕	๓,๗๒๖
๑๑	ตะลุง	๔,๗๘๙	๕๓๓	๒,๒๘๗	๒,๕๐๒	๔,๗๘๙
๑๒	ท่าแค	๑๔,๕๑๔	๓๑๒	๘,๑๔๑	๖,๓๗๓	๑๔,๕๑๔
๑๓	ท่าศาลา	๑๔,๖๐๗	๖๕	๖,๘๓๒	๗,๗๗๕	๑๔,๖๐๗
๑๔	นิคมสร้างตนเอง	๑๓,๕๖๖	๕๔๖	๖,๗๓๕	๖,๘๓๑	๑๓,๕๖๖
๑๕	บางขันหมาก	๘,๒๑๐	๕๖๖	๓,๙๒๘	๔,๒๘๒	๘,๒๑๐
๑๖	บ้านข่อย	๒,๙๙๖	๓๐๑	๑,๔๓๔	๑,๕๖๒	๒,๙๙๖
๑๗	ท้ายตลาด	๒,๙๖๔	๔๘๐	๑,๔๑๙	๑,๕๔๕	๒,๙๖๔
๑๘	ป่าตาล	๑๓,๐๘๑	๑๑๑	๖,๔๕๓	๖,๖๒๘	๑๓,๐๘๑
๑๙	พรหมมาสตรี	๖,๐๙๖	๑๐๔	๒,๙๑๓	๓,๑๘๓	๖,๐๙๖
๒๐	โพธิ์ไก่ตัน	๑๐,๓๐๗	๖๕๘	๔,๘๘๔	๕,๔๒๓	๑๐,๓๐๗
๒๑	โพธิ์ตรุ	๒,๗๐๔	๔๖๗	๑,๒๖๘	๑,๔๓๖	๒,๗๐๔
๒๒	สีคลอง	๑,๐๖๘	๒๔๗	๕๐๙	๕๕๙	๑,๐๖๘
๒๓	ถนนใหญ่	๑๐,๙๘๒	๖๐	๕,๙๔๙	๕,๐๓๓	๑๐,๙๘๒
รวม		๒๓๖,๖๐๕	๙,๗๓๐	๑๒๑,๖๔๙	๑๑๔,๙๕๖	๒๓๖,๖๐๕

ที่มา : สำนักทะเบียนอำเภอเมืองลพบุรี, พ.ศ. ๒๕๖๘

๒) หัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรจำแนกตามอายุ

ตารางที่ ๑๔ แสดงจำนวนหัวหน้าครัวเรือนจำแนกตามอายุ

ช่วงอายุ (ปี)	ครัวเรือน	ร้อยละ
๖๕ ปีขึ้นไป	๒,๗๒๔	๓๐.๔๘
๕๖ – ๖๕ ปี	๒,๘๓๐	๓๑.๖๗
๔๖ – ๕๕ ปี	๑,๖๖๐	๑๘.๕๘
๓๖ – ๔๕ ปี	๑,๐๙๓	๑๒.๒๓
๒๖ – ๓๕ ปี	๕๗๘	๖.๔๗
๑๘ – ๒๕ ปี	๕๑	๐.๕๗
รวม	๘,๙๓๖	๑๐๐

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองลพบุรี, พ.ศ. ๒๕๖๘

๓) ลักษณะการประกอบอาชีพ

ตารางที่ ๑๕ แสดงจำนวนลักษณะการประกอบอาชีพ

ลักษณะการประกอบอาชีพ	ครัวเรือน	ร้อยละ
ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก	๗,๐๑๒	๗๘.๔๗
ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นรอง	๑,๙๒๔	๒๑.๕๓
รวม	๘,๙๓๖	๑๐๐

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองลพบุรี, พ.ศ. ๒๕๖๘

๔) ลักษณะการถือครองที่ดิน

ตารางที่ ๑๖ แสดงจำนวนลักษณะการถือครองที่ดิน

ลักษณะการถือครอง	ครัวเรือน	ร้อยละ
เกษตรกรเป็นเจ้าของ	๓,๕๙๒	๓๘.๔๗
อื่นๆ (ที่สาธารณะประโยชน์, ทำฟรี)	๑,๖๐๐	๑๗.๕๔
เช่า	๔,๐๔๔	๔๔.๐๙
รวม	๙,๒๓๗	๑๐๐

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองลพบุรี, พ.ศ. ๒๕๖๘

๕) ประเภทเอกสารสิทธิ์ (เฉพาะเกษตรกรเป็นเจ้าของตนเอง)

ตารางที่ ๑๗ แสดงจำนวนประเภทเอกสารสิทธิ์

ประเภทเอกสารสิทธิ์ (ครัวเรือน)				รวม
โฉนด/น.ส.ทุกประเภท	ส.ป.ก. ทุกประเภท	หนังสือรับรอง ของหน่วยงาน	ไม่มีเอกสารสิทธิ์	
๓,๒๒๑	๑๐	๒๘	๓๒๖	๓,๕๘๕

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองลพบุรี, พ.ศ. ๒๕๖๘

๖) รายได้ รายจ่ายของครัวเรือนเกษตรกร

เกษตรกรมีรายได้ในภาคการเกษตรเฉลี่ย ๑๐๒,๙๔๑ บาท และมีรายได้นอกภาคการเกษตรเฉลี่ย ๘๐,๗๒๑ บาท

๗) สินเชื่อและภาวะหนี้สินของเกษตรกร

เกษตรกร มีหนี้สินน้อยกว่า ๖๐,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๖๗ รองลงมามีหนี้สิน ๖๐,๐๐๐ - ๑๑๙,๙๙๙ บาท คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๐๒ และหนี้สิน ๑๘๐,๐๐๐ - ๔๙๙,๙๙๙ บาท คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๔๙ ตามลำดับ

๘) ประเพณีและวัฒนธรรม

(๑) การนับถือศาสนา

ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ประมาณร้อยละ ๙๙ และ นับถือศาสนาอื่นๆ ประมาณร้อยละ ๑

(๒) วัฒนธรรมท้องถิ่นที่สำคัญ

งานประเพณีสงกรานต์ชาวไทยรามัญ ชุมชนวัฒนธรรมไทยรามัญบ้านบางขันหมาก ตำบลบางขันหมาก อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี ชุมชนมอญบางขันหมาก (ไทยรามัญ) ตั้งอยู่ห่างจากเมืองลพบุรีไปทางทิศตะวันตกเพียง ๒ - ๓ กิโลเมตร มีวัดสำคัญในหมู่บ้านสี่วัดคือ วัดอัมพวัน วัดราษฎร์ศรัทธาธรรม (วัดทุ่ง) วัดกลาง และวัดโพธิ์ระหัด ตามประวัติศาสตร์กล่าว คนมอญ เริ่มอพยพเข้าสู่ประเทศไทยหลายคราวด้วยกัน นับตั้งแต่สมัยพระมหาธรรมราชา (พ.ศ. ๒๑๑๒ - ๒๑๓๓) เป็นต้นมา

งานแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์มหาราช จัดขึ้น ณ พระนารายณ์ราชนิเวศน์ โดยจะมีการประดับตกแต่งภายในพระนารายณ์ราชนิเวศน์ และโบราณสถานต่างๆ อย่างสวยงาม พระราชวังฯ ได้สร้างขึ้นในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช และเป็นพระราชวังโบราณยังคงสภาพที่สมบูรณ์มากที่สุดในประเทศไทย การประดับตกแต่งได้ขยายพื้นที่การจัดงานไปยังโบราณสถานใกล้เคียง ได้แก่ สวนราชานุสรณ์ บ้านวิชาเยนทร์ หรือบ้านหลวงรับราชทูต ปรารักษ์สามยอด ปรารักษ์แขก และวัดปิ่น บรรยากาศภายในงานจะเป็นการสร้างให้พระราชวังฯ กลับมามีชีวิตให้เหมือนกับอดีต

๑.๒ องค์กรและสถาบันเกษตรกร

๑) กลุ่มเกษตรกร/สถาบัน

ตารางที่ ๑๘ แสดงจำนวนและสมาชิกสถาบันเกษตรกร

ตำบล	กลุ่มส่งเสริมอาชีพ		กลุ่มแม่บ้าน		กลุ่มยุวเกษตรกร		วิสาหกิจชุมชน		สหกรณ์		กลุ่มเกษตรกร	
	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	แห่ง	สมาชิก (ราย)	แห่ง	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)
ทะเลชุบศร	-	-	-	-	-	-	๕	๔๘	-	-	-	-
กกโก	๑	๒๖	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
โก่งธนู	-	-	-	-	-	-	๓	๙๑	-	-	-	-
เขาพระงาม	-	-	-	-	-	-	๔	๓๑	-	-	-	-
เขาสามยอด	-	-	-	-	-	-	๑	๙	-	-	-	-
โคกกระเทียม	-	-	-	-	-	-	๒	๖๙	-	-	-	-

ตำบล	กลุ่มส่งเสริมอาชีพ		กลุ่มแม่บ้าน		กลุ่มยุวเกษตรกร		วิสาหกิจชุมชน		สหกรณ์		กลุ่มเกษตรกร	
	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	แห่ง	สมาชิก (ราย)	แห่ง	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)
โคกลำพาน	-	-	๑	๑๐	-	-	๒	๓๐	-	-	-	-
โคกตูม	๑	๒๗	๑	๓๑	-	-	๔	๖๑	-	-	-	-
จี่วราย	-	-	๑	๑๐	-	-	๑	๑๑	-	-	-	-
ดอนโพธิ์	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ตะลุง	-	-	๑	๑๒	-	-	๒	๓๘	-	-	-	-
ท่าแค	-	-	-	-	๑	๕๒	๒	๑๗	-	-	-	-
ท่าศาลา	-	-	๑	๓๔	-	-	๒	๒๒	-	-	-	-
นิคมสร้างตนเอง	๑	๒๐	-	-	๑	๒๑	๑๒	๒๑๔	-	-	-	-
บางขันหมาก	-	-	-	-	-	-	๓	๒๕	-	-	-	-
บ้านข่อย	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ท้ายตลาด	-	-	-	-	-	-	๒	๒๑	-	-	-	-
ป่าตาล	-	-	-	-	-	-	๑	๑๒	-	-	-	-
พรหมมาستر	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
โพธิ์ไก่ตัน	๑	๑๓	๑	๒๐	-	-	๒	๑๔	-	-	-	-
โพธิ์ตรุ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
สี่คลอง	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ถนนใหญ่	๑	๒๐	๒	๓๕	-	-	๒	๒๔	-	-	-	-
รวม	๖	๑๐๖	๘	๑๕๒	๒	๗๓	๕๐	๗๓๗	-	-	-	-

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองลพบุรี, พ.ศ. ๒๕๖๘

ตารางที่ ๑๙ แสดงจำนวนผลิตภัณฑ์ที่ลงทะเบียน OTOP จำแนกตามผลิตภัณฑ์

ประเภทผลิตภัณฑ์	จำนวน
อาหาร	๘
เครื่องดื่ม	๑
ผ้า เครื่องแต่งกาย	๑
ของใช้ ของตกแต่ง ของที่ระลึก	๙
สมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร	๔
อื่นๆ	๑
รวม	๒๔

ที่มา : สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเมืองลพบุรี, พ.ศ. ๒๕๖๘

ตารางที่ ๒๐ แสดงข้อมูลกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

ชื่อกลุ่ม	ที่อยู่		จำนวนสมาชิก
	หมู่ที่	ตำบล	
วิสาหกิจชุมชนคนขยัน ต.โก่งธนู	๗	โก่งธนู	๑๐
วิสาหกิจชุมชนนาแปลงใหญ่โก่งธนูตะวันตก	๑๒	โก่งธนู	๓๗
วิสาหกิจชุมชนนาแปลงใหญ่โก่งธนูตะวันออก	๑๒	โก่งธนู	๔๔
วิสาหกิจชุมชนการผลิตข้าวปลอดภัยจากสารพิษ ม.๕ ต.เขาพระงาม	๕	เขาพระงาม	๑๓
วิสาหกิจชุมชนวันวาน	๖	เขาพระงาม	๗
วิสาหกิจชุมชนกองพันทหารปืนใหญ่ศูนย์การทหารปืนใหญ่	๗	เขาพระงาม	๙
วิสาหกิจชุมชนวัลลภฟาร์มสเตย์ ท่องเที่ยวเชิงเกษตร	๙	เขาพระงาม	๘
วิสาหกิจชุมชนศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาวัฒนธรรมชาติศาสตร์พระราชา	-	เขาสามยอต	๘
วิสาหกิจชุมชนศูนย์ข้าวคำละไว	๓	โคกกระเทียม	๘
วิสาหกิจชุมชนนาแปลงใหญ่ ตำบลโคกกระเทียมพัฒนา	๙	โคกกระเทียม	๖๑
วิสาหกิจชุมชนมดแดงบ้านดิน	๕	โคกตูม	๙
วิสาหกิจชุมชนแปลงใหญ่หัวไช้เท้า ต.โคกตูม อ.เมืองลพบุรี จ.ลพบุรี	๗	โคกตูม	๑๙
วิสาหกิจชุมชนร่วมใจไทยลพบุรี	๘	โคกตูม	๑๑
วิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรอ่างห้วยส้ม	๑๕	โคกตูม	๘
วิสาหกิจชุมชนผู้เลี้ยงสัตว์ ต.โคกตูมเมืองลพบุรี	๑๔	โคกตูม	๓๕
วิสาหกิจชุมชนแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์หมู่ ๑๕ ตำบลโคกตูม	๑๕	โคกตูม	๒๕
วิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์แปรรูปจากท้องถิ่น ตำบลโคกลำพาน	๒	โคกลำพาน	๑๒
วิสาหกิจชุมชนสานสายใยใจไทยทุกภาค จ.ลพบุรี	๓	โคกลำพาน	๑๓
วิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตร ศูนย์อภินิหารตำบลโคกลำพาน	๓	โคกลำพาน	๗
วิสาหกิจชุมชนนาแปลงใหญ่ ตำบลโคกลำพาน	๖	โคกลำพาน	๒๒
วิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์บ้านจิวราย	๒	จิวราย	๑๑
วิสาหกิจชุมชนศูนย์พันธุ์ข้าวชุมชน ต.จิวราย	๔	จิวราย	๑๒
วิสาหกิจชุมชนนาแปลงใหญ่ ตำบลดอนโพธิ์	๒	ดอนโพธิ์	๓๐
วิสาหกิจชุมชนแปลงใหญ่ปลาดุกเมืองลพบุรี	๑๓	ตะลุง	๗
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรหมู่ที่ ๒ ตำบลถนนใหญ่	๒	ถนนใหญ่	๑๕
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคขุนครบวงจร จ.ลพบุรี	๒	ถนนใหญ่	๙
วิสาหกิจชุมชนชมรมแม่บ้านปักดินเครื่องหมยราชการ	-	ทะเลชุบศร	๑๑
วิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์ศรีนารายณ์	-	ทะเลชุบศร	๗
วสช. ศูนย์การเรียนรู้ศิลปะหัตถกรรมหล่อทองเหลือง บ้านท่ากระยาง จ.ลพบุรี	๑	ทะเลชุบศร	๗
วิสาหกิจชุมชนสมุนไพรเพื่อความงาม "ผ่อง" จังหวัดลพบุรี	๔	ทะเลชุบศร	๘
วิสาหกิจชุมชนहे็ดฐานบ้านพระที่นั่งเย็นหมู่ที่ ๗	๗	ทะเลชุบศร	๑๕
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้ผลิตน้ำพริกเผา ป.พัน ๑๑ รอ	๑	ท่าแค	๑๐
วสช.ศูนย์การเรียนรู้เกษตรอินทรีย์และการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากสมุนไพร ต.ท่าแค	๙	ท่าแค	๘
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรท่าศาลา จังหวัดลพบุรี	๕	ท่าศาลา	๑๕

ชื่อกลุ่ม	ที่อยู่		จำนวนสมาชิก
	หมู่ที่	ตำบล	
วิสาหกิจชุมชนแซทกรีน	๑	ท่าศาลา	๗
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มงานประดิษฐ์บ้านดงจำปา ต.นิคมสร้างตนเอง จ.ลพบุรี	๑	นิคมสร้างตนเอง	๘
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มหญ้าคาสามัคคี	๓	นิคมสร้างตนเอง	๗
วิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์บ้านวังน้ำดำ	๖	นิคมสร้างตนเอง	๒๑
วิสาหกิจชุมชนวิชาชีพเกษตรอินทรีย์ไร่นาหารสาธิตประชา	๖	นิคมสร้างตนเอง	๘
วิสาหกิจชุมชนเกษตรแปลงใหญ่ ๗๑๐	๗	นิคมสร้างตนเอง	๔๘
วิสาหกิจชุมชนศูนย์เรียนรู้ศาสตร์พระราชาศึกษาป่าสัก	๘	นิคมสร้างตนเอง	๘
วิสาหกิจชุมชนใจดี	๘	นิคมสร้างตนเอง	๗
วสข. เพื่อการผลิตและแปรรูปแปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ หมู่ ๙ บ้านนิคม ๓	๙	นิคมสร้างตนเอง	๕๖
เครือข่ายวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรจังหวัดลพบุรี	๙	นิคมสร้างตนเอง	๗
วิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตและแปรรูปหมอนอาหารสัตว์บ้านนิคม ๓	๙	นิคมสร้างตนเอง	๗
วิสาหกิจชุมชนศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงแก้ตามพ่อ	๑	บางขันหมาก	๙
วิสาหกิจชุมชนเกษตรปลอดภัยบางขันหมาก	๕	บางขันหมาก	๙
วิสาหกิจชุมชนนาแปลงใหญ่ หมู่ ๑๑ ตำบลบางขันหมาก	๑๑	บางขันหมาก	๒๙
วิสาหกิจชุมชนนาแปลงใหญ่ หมู่ ๑๒ ตำบลบางขันหมาก	๑๒	บางขันหมาก	๒๗
วิสาหกิจชุมชนแปลงใหญ่ข้าวเกษตรกรกรทำนบ้านข่อยเหนือ	๔	บ้านข่อย	๓๐
วิสาหกิจชุมชนแปลงใหญ่ข้าว เกษตรกรทำนบ้านข่อยใต้	๑๑	บ้านข่อย	๓๑
วิสาหกิจชุมชนสุรตติกาล (ชีพ) ฟาร์มป้าตาล	๕	ป้าตาล	๑๔
วิสาหกิจชุมชนฟาร์มเห็ดแม่สุทิน	๕	โพธิ์เก้าต้น	๗
วิสาหกิจชุมชนโพธิ์เก้าต้น ม.๙ อ.เมือง จ.ลพบุรี	๙	โพธิ์เก้าต้น	๘
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรบ้านสวน	๑๑	โพธิ์เก้าต้น	๙

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองลพบุรี, พ.ศ. ๒๕๖๘

ตารางที่ ๒๑ แสดงข้อมูลกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มยุวเกษตรกร และกลุ่มส่งเสริมอาชีพ

ชื่อกลุ่ม	ที่อยู่		จำนวนสมาชิก
	หมู่ที่	ตำบล	
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรน้ำพริกแกงสมุนไพรบ้านจัวราย	๑๑	จัวราย	๑๔
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรตำบลท่าศาลา	๕	ท่าศาลา	๑๐
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรหมู่ที่ ๒ ถนนใหญ่	๒	ถนนใหญ่	๑๙
กลุ่มยุวเกษตรกรโรงเรียนพิบูลสงเคราะห์ ๑	๓	นิคมสร้างตนเอง	๑๒
กลุ่มยุวเกษตรกรโรงเรียนบ้านหนองแขม	๑	ท่าแค	๖๒
กลุ่มยุวเกษตรกรโรงเรียนบ้านโคกตูม	๒	โคกตูม	๒๐
กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตรศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชน (ถั่วเขียว) ต.ท่าศาลา	๕	ท่าศาลา	๑๖
กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตรศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชน (ถั่วเขียว) ต.กกโก	๓	กกโก	๑๘
กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตรเกษตรกรคลองบางปี	๑	โพธิ์เก้าต้น	๑๐

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองลพบุรี, พ.ศ. ๒๕๖๘

ตารางที่ ๒๒ แสดงข้อมูลกลุ่มเกษตรกร และสหกรณ์

ชื่อกลุ่ม	ที่อยู่		ประเภทสหกรณ์
	หมู่ที่	ตำบล	
ชุมนุมสหกรณ์จังหวัดลพบุรี จำกัด	๓	เขาพระงาม	สหกรณ์การเกษตร
สหกรณ์ออมทรัพย์กองบิน ๒ จำกัด	๗	เขาพระงาม	สหกรณ์ออมทรัพย์
สหกรณ์ออมทรัพย์ ป.พัน.๓๑ รอ. จำกัด	๗	เขาพระงาม	สหกรณ์ออมทรัพย์
สหกรณ์ออมทรัพย์ศูนย์การทหารปืนใหญ่ จำกัด	๗	เขาพระงาม	สหกรณ์ออมทรัพย์
สหกรณ์ออมทรัพย์ศูนย์การบินทหารบก จำกัด	๗	เขาพระงาม	สหกรณ์ออมทรัพย์
ร้านสหกรณ์ทหารปืนใหญ่ลพบุรี จำกัด	๗	เขาพระงาม	สหกรณ์ร้านค้า
ร้านสหกรณ์ศูนย์การบินทหารบก จำกัด	๗	เขาพระงาม	สหกรณ์ร้านค้า
สหกรณ์ออมทรัพย์ศูนย์อำนาจการสร้างอาวุธ จำกัด	๕	เขาสายอด	สหกรณ์ออมทรัพย์
สหกรณ์ออมทรัพย์เขาสายอด จำกัด	๖	เขาสายอด	สหกรณ์ออมทรัพย์
สหกรณ์การเกษตรนิคมสร้างตนเองเขตโคกตูม จำกัด	๒	โคกตูม	สหกรณ์การเกษตร
สหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงเมืองโคกตูม จำกัด	๖	โคกตูม	สหกรณ์บริการ
สหกรณ์ผู้ใช้น้ำลพบุรี จำกัด	๒	โคกลำพาน	สหกรณ์การเกษตร
สหกรณ์ผู้ใช้น้ำลพบุรีโซน ๕ จำกัด	๖	โคกลำพาน	สหกรณ์การเกษตร
สหกรณ์ออมทรัพย์กรมทหารราบที่ ๓๑ รอ. จำกัด	๕	ถนนใหญ่	สหกรณ์ออมทรัพย์
สหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจภูธรจังหวัดลพบุรี จำกัด	-	ทะเลชุบศร	สหกรณ์ออมทรัพย์
สหกรณ์ออมทรัพย์ข้าราชการส่วนท้องถิ่นจังหวัดลพบุรี จำกัด	-	ทะเลชุบศร	สหกรณ์ออมทรัพย์
สหกรณ์ออมทรัพย์ครูลพบุรี จำกัด	-	ทะเลชุบศร	สหกรณ์ออมทรัพย์
สหกรณ์ออมทรัพย์มณฑลทหารบกที่ ๑๓ จำกัด	-	ทะเลชุบศร	สหกรณ์ออมทรัพย์
สหกรณ์ออมทรัพย์หน่วยบัญชาการสงครามพิเศษ จำกัด	-	ทะเลชุบศร	สหกรณ์ออมทรัพย์
สหกรณ์ออมทรัพย์สาธารณสุขลพบุรี จำกัด	๖	ทะเลชุบศร	สหกรณ์ออมทรัพย์
สหกรณ์ออมทรัพย์ ป.พัน.๑๑ รอ. จำกัด	๑	ท่าแค	สหกรณ์ออมทรัพย์
สหกรณ์ออมทรัพย์กองพลทหารปืนใหญ่ จำกัด	๙	ท่าแค	สหกรณ์ออมทรัพย์
สหกรณ์การเกษตรปฏิรูปที่ดินเมืองลพบุรี จำกัด	-	ท่าหิน	สหกรณ์การเกษตร
สหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้า ธ.ก.ส. ลพบุรี จำกัด	-	ท่าหิน	สหกรณ์การเกษตร
สหกรณ์เดินรถเมืองละโว้ จำกัด	-	ท่าหิน	สหกรณ์บริการ
สหกรณ์เดินรถลพบุรีพัฒนา จำกัด	-	ท่าหิน	สหกรณ์บริการ
สหกรณ์การเกษตรเมืองลพบุรี จำกัด	๘	บางขันหมาก	สหกรณ์การเกษตร
สหกรณ์ออมทรัพย์พนักงานสหกรณ์ลพบุรี จำกัด	๘	บางขันหมาก	สหกรณ์ออมทรัพย์
สหกรณ์เครดิตยูเนียนบ้านข่อย จำกัด	๑๐	บ้านข่อย	สหกรณ์เครดิตยูเนียน
สหกรณ์เครดิตยูเนียนบ้านพรหมมาสเตอร์ จำกัด	๕	พรหมมาสเตอร์	สหกรณ์เครดิตยูเนียน

ที่มา : สำนักงานสหกรณ์จังหวัดลพบุรี, พ.ศ. ๒๕๖๘

๒) ศูนย์เรียนรู้และเครือข่าย

ตารางที่ ๒๓ แสดงจำนวนแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตร

ตำบล	ศพก.	ศพก. เครือข่าย	ศจช.	ศตปช.	ศบกด.	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง			ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยี ด้านการพัฒนาที่ดิน
						กษ.	ปศุสัตว์	ปฎิรูป	
ทะเลชุบศร	-	-	-	-	๑	-	-	-	-
กกโก	-	๑	-	-	๑	-	-	-	-
โก่งธนู	-	-	-	๑	๑	-	-	-	-
เขาพระงาม	-	-	-	-	๑	-	-	-	-
เขาสามยอด	-	-	-	-	๑	-	-	-	-
โคกกระเทียม	-	๑	-	-	๑	-	-	-	-
โคกลำพาน	-	๑	-	-	๑	-	-	-	-
โคกตูม	-	๑	-	-	๑	-	-	-	-
จี่รวาย	-	-	-	-	๑	-	-	-	-
ดอนโพธิ์	-	-	-	-	๑	-	-	-	-
ตะลุง	-	-	-	-	๑	-	-	-	-
ท่าแค	-	-	-	-	๑	-	-	-	-
ท่าศาลา	-	๑	-	-	๑	-	-	-	-
นิคมสร้างตนเอง	-	๑	-	-	๑	-	-	-	-
บางขันหมาก	-	๑	-	-	๑	-	-	-	-
บ้านข่อย	-	-	๑	-	๑	-	-	-	-
ท้ายตลาด	-	-	-	-	๑	-	-	-	-
ป่าตาล	-	-	-	-	๑	-	-	-	-
พรหมมาستر	-	-	-	-	๑	-	-	-	-
โพธิ์เก้าต้น	-	-	-	-	๑	-	-	-	-
โพธิ์ตรุ	๑	-	๑	-	๑	-	-	-	-
สี่คลอง	-	๑	-	-	๑	-	-	-	-
ถนนใหญ่	-	-	-	-	๑	-	-	-	-
รวม	๑	๘	๒	๑	๒๓	-	-	-	-

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองลพบุรี, พ.ศ. ๒๕๖๘

(๑) อาสาสมัครเกษตร

ตารางที่ ๒๔ แสดงจำนวนอาสาสมัครเกษตร (อาสาเกษตรบางรายทำหน้าที่อาสามากกว่า ๑ หน้าที่)

ตำบล	หน่วยงาน /อาสาสมัครเกษตร (ราย)								
	อาสาสมัคร ฝนหลวง	ครูบุญชี อาสา	ประมง อาสา	อาสา ปศุสัตว์	หมอดิน อาสา	เกษตร หมู่บ้าน	สหกรณ์	เศรษฐกิจ การเกษตร	อาสาสมัคร ปฏิรูปที่ดิน
ทะเลชุบศร	-	๑	-	๒	๘	๙	-	-	-
กกโก	-	-	๒	๑	๑๓	๘	-	-	-
โก่งธนู	-	-	-	-	๑๕	๑๔	-	-	-
เขาพระงาม	-	๑	-	-	๑๒	๑๐	-	-	-
เขาสامยอ	-	-	๒	-	๕	๒	-	-	-
โคกกระเทียม	-	-	-	๑	๑๐	๙	๑	-	-
โคกลำพาน	-	-	๒	-	๙	๘	-	-	-
โคกตูม	-	-	-	๑๒	๑๗	๑๖	-	๑	-
จี่วราย	-	๓	๒	๑	๑๖	๑๒	-	-	-
ดอนโพธิ์	-	-	๖	-	๙	๘	-	-	-
ตะลุง	๒	๑	๒	๑	๑๔	๑๓	-	-	-
ท่าแค	-	๔	-	-	๘	๑๐	-	-	-
ท่าศาลา	-	-	-	-	๑๐	๗	-	-	-
นิคมสร้างตนเอง	๕	๑	๑	๑	๑๑	๑๑	-	-	-
บางขันหมาก	๒	-	๑	-	๑๓	๑๒	-	-	-
บ้านข่อย	-	-	-	-	๑๓	๑๒	-	-	-
ท้ายตลาด	๑	-	-	๒	๗	๗	-	-	-
ป่าตาล	๑	-	๓	๒	๘	๘	๑	-	-
พรหมมาสเตอร์	-	-	-	-	๑๐	๘	-	-	-
โพธิ์เก้าต้น	-	-	-	-	๑๔	๑๒	-	-	-
โพธิ์ตรุ	-	๑	-	-	๑๑	๘	-	-	-
สีคอง	-	-	-	-	๗	๖	-	-	-
ถนนใหญ่	-	๑๔	๑	-	๑๑	๖	-	-	-
รวม	๑๑	๒๖	๒๒	๒๓	๒๕๑	๒๑๖	๒	๑	-

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอมืองลพบุรี, พ.ศ. ๒๕๖๘

(๒) ปรากฏชาวบ้าน

อำเภอเมืองลพบุรี มีปรากฏชาวบ้านภายใต้โครงการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ โดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งการดำเนินการโครงการได้คัดเลือกปรากฏชาวบ้านเป็นผู้ดำเนินการถ่ายทอดองค์ความรู้ตามวิถีของปรากฏแต่ละคน ซึ่งในอำเภอเมืองลพบุรี มีปรากฏชาวบ้านจำนวน ๘ คน

ตารางที่ ๒๕ แสดงข้อมูลปรากฏชาวบ้าน

ตำบล	จำนวน (ราย)	องค์ความรู้ด้าน
ท่าแค	๑	แปรรูปสมุนไพร
ดอนโพธิ์	๑	ประมง
สี่คลอง	๑	เกษตรผสมผสาน
เขาพระงาม	๑	ท่องเที่ยวเชิงเกษตร
นิคมสร้างตนเอง	๑	ทฤษฎีใหม่
รวม	๕	

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองลพบุรี, พ.ศ. ๒๕๖๘

(๓) ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

ตารางที่ ๒๖ แสดงข้อมูลศูนย์หลักและศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

ที่	ชื่อศูนย์ (ลำดับที่ ๑ ศูนย์หลัก ลำดับถัดไป ศูนย์เครือข่าย)	ประเภท/กิจกรรมหลัก	ที่ตั้งศูนย์	
			หมู่	ตำบล
๑	ศูนย์ ศพก. อำเภอเมืองลพบุรี ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงแก้ตามพ่อ	ไร่นาสวนผสม/เกษตรผสมผสาน	๑	บางขันหมาก
๒	ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน	ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน (ศดปช.)	๑๒	โก่งธนู
๓	ศูนย์ข้าวชุมชนโคกกระเทียม	ศูนย์เรียนรู้ด้านข้าว / ศูนย์ข้าวชุมชน	๓	โคกกระเทียม
๔	ศูนย์ข้าวชุมชน ม.๙ หนองปลิง	ศูนย์เรียนรู้ด้านข้าว / ศูนย์ข้าวชุมชน	๙	โคกกระเทียม
๕	ศูนย์ผลิตเมล็ดพันธุ์พืชตระกูลถั่วชุมชน	ศูนย์เรียนรู้ด้านพืชไร่	๕	ท่าศาลา
๖	ศูนย์เรียนรู้การผลิตข้าวแบบแปลงใหญ่	ศูนย์เรียนรู้ด้านข้าว / ศูนย์ข้าวชุมชน	๑๒	บางขันหมาก
๗	ศูนย์เรียนรู้การผลิตมันสำปะหลังแบบแปลงใหญ่	ศูนย์เรียนรู้ด้านพืชไร่	๑๐	โคกตูม
๘	ศูนย์เรียนรู้การผลิตข้าวโพดแบบแปลงใหญ่	ศูนย์เรียนรู้ด้านพืชไร่	๗	นิคมสร้างตนเอง
๙	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.)	๑๐	บ้านข่อย
๑๐	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.)	๑	โพธิ์ตรุ

ที่	ชื่อศูนย์ (ลำดับที่ ๑ ศูนย์หลัก ลำดับถัดไป ศูนย์เครือข่าย)	ประเภท/กิจกรรมหลัก	ที่ตั้งศูนย์	
			หมู่	ตำบล
๑๑	ศูนย์เรียนรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียง	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	๑	สี่คลอง
๑๒	ศูนย์เรียนรู้ไร่สวนผสม	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	๒	ดอนโพธิ์
๑๓	ศูนย์เรียนรู้สวนอุไร (โคก หนอง นาโมเดล)	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	๙	ท่าแค
๑๔	ศูนย์เรียนรู้สวนสานฝัน (โคก หนอง นาโมเดล)	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	๘	ท่าแค
๑๕	ศูนย์เรียนรู้ด้านเกษตรผสมผสาน	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	๖	โก่งธนู
๑๖	ศูนย์เรียนรู้ฟาร์มเห็ดแม่สุทิน	ศูนย์เรียนรู้พืชผัก	๕	โพธิ์เก้าต้น
๑๗	ศูนย์เรียนรู้สูตรดีทอลฟาร์ม	ศูนย์เรียนรู้พืชผัก	๕	ป่าตาล
๑๘	การเลี้ยงเป็ดกากี	ศูนย์เรียนรู้ด้านปศุสัตว์	๖	โพธิ์ตรุ
๑๙	ศูนย์เรียนรู้วิสาหกิจชุมชนวัลลภาฟาร์มสเตย์ ท่องเที่ยวเชิงเกษตร	ศูนย์ท่องเที่ยวเชิงเกษตร	๙	เขาพระงาม
๒๐	ศูนย์เรียนรู้กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรท่าศาลา จังหวัดลพบุรี	ศูนย์เรียนรู้ด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์ การเกษตร	๕	ท่าศาลา
๒๑	ศูนย์เรียนรู้สุขภาพวิถีพอเพียงบ้านโป่ง ฟาร์มโฮม	ศูนย์เรียนรู้พืชผัก	๖	โพธิ์เก้าต้น
๒๒	วิสาหกิจชุมชนศูนย์เรียนรู้ศาสตร์พระราชา คืนป่าสัก	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	๘	นิคมสร้างตนเอง
๒๓	ศูนย์เรียนรู้มัยกรีนเนอร์รี่การ์เดน	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน	๑	ท่าแค
๒๔	ศูนย์การเรียนรู้การผลิตมะม่วงแบบแปลงใหญ่	ศูนย์เรียนรู้พืชผัก	๓	ดอนโพธิ์

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองลพบุรี, พ.ศ. ๒๕๖๙

(๔) กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่

มีกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ จำนวน ๒๒ กลุ่ม ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๒๗ แสดงข้อมูลกลุ่มแปลงใหญ่

ที่	ตำบล	ชื่อกลุ่มแปลงใหญ่	ชนิดพืช	จำนวนสมาชิก (คน)	จำนวนพื้นที่ (ไร่)
๑	โคกตูม	แปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ม.๘, ๙ ต.โคกตูม อ.เมืองลพบุรี จ.ลพบุรี	ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	๓๒	๑,๓๗๘.๒๕
๒	นิคมสร้างตนเอง	แปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ม.๙ ต.นิคมสร้างตนเอง อ.เมืองลพบุรี จ.ลพบุรี	ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	๕๙	๑,๓๑๖.๕๐
๓	โคกตูม	แปลงใหญ่หัวไชเท้า ต.โคกตูม อ.เมืองลพบุรี จ.ลพบุรี	หัวไชเท้า	๑๘	๔๙๕
๔	ตะลุง	แปลงใหญ่ผู้เลี้ยงปลาดุกอำเภอเมืองลพบุรี	ปลาดุก	๓๒	๑๕๙.๒
๕	โคกธนู	กลุ่มนาแปลงใหญ่ข้าวโคกธนูตะวันตก	ข้าว	๔๑	๕๖๕.๒๕
๖	โคกธนู	กลุ่มนาแปลงใหญ่ข้าวโคกธนูตะวันออก	ข้าว	๕๘	๙๒๘
๗	โคกลำพาน	กลุ่มนาแปลงใหญ่ตำบลโคกลำพาน	ข้าว	๓๔	๕๘๗.๒๕
๘	บ้านข่อย	กลุ่มนาแปลงใหญ่ข้าวบ้านข่อยเหนือ	ข้าว	๓๐	๘๔๔
๙	บ้านข่อย	กลุ่มนาแปลงใหญ่ข้าวบ้านข่อยใต้	ข้าว	๓๐	๑,๐๗๐
๑๐	สีคลอง	กลุ่มนาแปลงใหญ่ตำบลสีคลอง	ข้าว	๓๔	๔๕๖.๒๕
๑๑	ดอนโพธิ์	แปลงใหญ่ชะอม ต.ดอนโพธิ์ อ.เมืองลพบุรี จ.ลพบุรี	ชะอม	๓๘	๗๒
๑๒	โคกตูม	แปลงใหญ่มันสำปะหลัง ม. ๑๐ ต.โคกตูม อ.เมืองลพบุรี จ.ลพบุรี	มันสำปะหลัง	๘๘	๒,๗๕๗
๑๓	นิคมสร้างตนเอง	แปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ม.๗ ต.นิคมสร้างตนเอง อ.เมืองลพบุรี จ.ลพบุรี	ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	๖๕	๒,๗๖๓
๑๔	โคกตูม	แปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ม.๑๕ ต.โคกตูม อ.เมืองลพบุรี จ.ลพบุรี	ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	๓๗	๑,๔๗๒
๑๕	โคกกะเทียม	กลุ่มผู้ผลิตข้าวตำบลโคกกะเทียม	ข้าว	๕๕	๑,๒๙๓.๒๕
๑๖	โพธิ์ตรุ	กลุ่มนาแปลงใหญ่ หมู่ ๑ ตำบลโพธิ์ตรุ	ข้าว	๓๗	๗๔๙.๕
๑๗	โพธิ์ตรุ	กลุ่มนาแปลงใหญ่ หมู่ ๗ ตำบลโพธิ์ตรุ	ข้าว	๓๔	๗๐๕.๔๕
๑๘	โพธิ์ตรุ	กลุ่มนาแปลงใหญ่ หมู่ ๘ ตำบลโพธิ์ตรุ	ข้าว	๓๐	๔๖๓.๒๕

ที่	ตำบล	ชื่อกลุ่มแปลงใหญ่	ชนิดพืช	จำนวนสมาชิก (คน)	จำนวนพื้นที่ (ไร่)
๑๙	ดอนโพธิ์	กลุ่มนาแปลงใหญ่ตำบลดอนโพธิ์	ข้าว	๓๐	๖๓๒.๔
๒๐	บางขันหมาก	กลุ่มนาแปลงใหญ่ หมู่ ๑๑ ตำบลบางขันหมาก	ข้าว	๓๑	๗๖๑
๒๑	บางขันหมาก	กลุ่มนาแปลงใหญ่ หมู่ ๑๒ ตำบลบางขันหมาก	ข้าว	๓๙	๑,๒๕๑
๒๒	โคกตูม	แปลงใหญ่อ้อยโรงงาน ม.๑๓ ต.โคกตูม อ.เมืองลพบุรี จ.ลพบุรี	อ้อยโรงงาน	๓๐	๕๖๐.๒๕

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองลพบุรี, พ.ศ. ๒๕๖๙

บทที่ ๒

การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรของอำเภอ

๑. ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์พื้นที่ของอำเภอ

สินค้าเกษตรที่สำคัญ ชนิดสินค้า : ข้าว

๑.๑ แหล่งน้ำหลัก

☐ น้ำฝน ☒ชลประทาน ☐ บ่อน้ำบาดาล ☐ แหล่งน้ำธรรมชาติอื่น ๆ (ระบุ).....

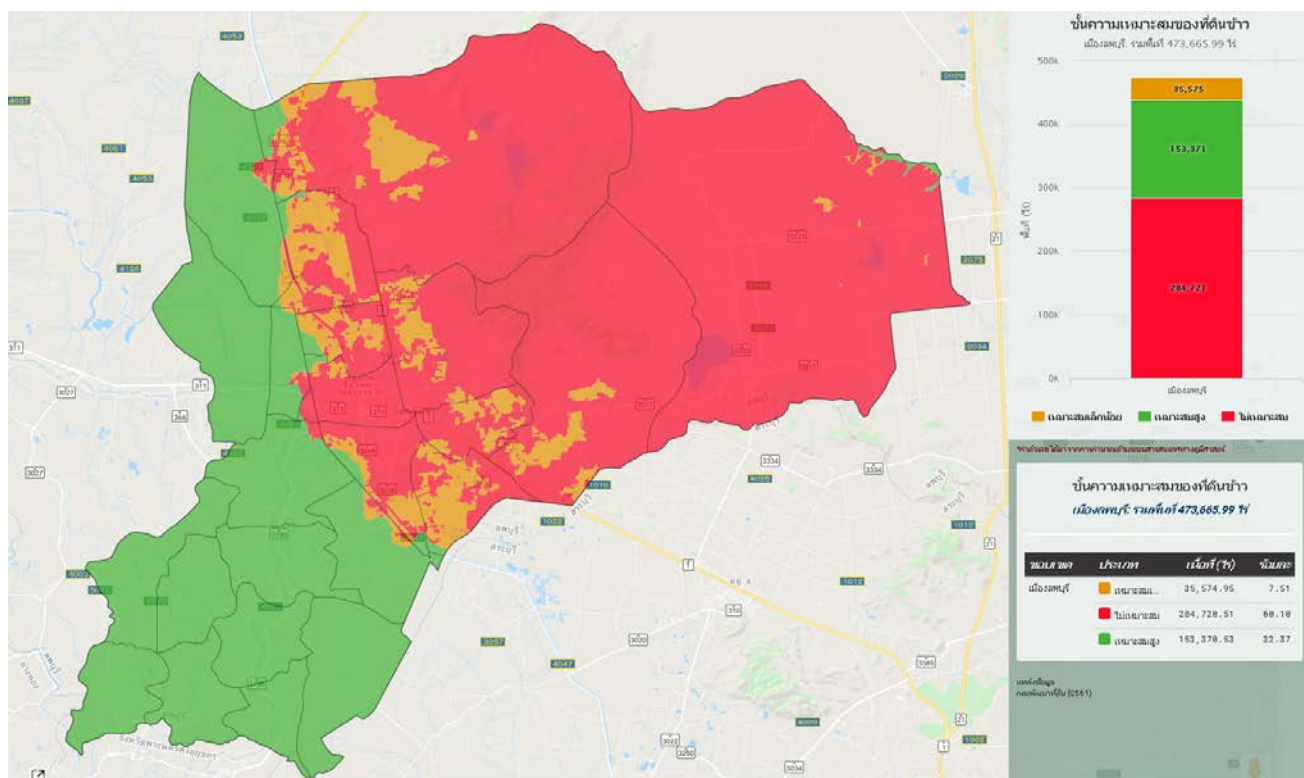
๑.๒ พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม

๑) เขตความเหมาะสม

ตารางที่ ๒๘ แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว

ตำบล	พื้นที่ระดับความเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าว (ไร่)				
	เหมาะสมมาก (S๑)	เหมาะสมปานกลาง (S๒)	เหมาะสมน้อย (S๓)	ไม่เหมาะสม (N)	รวมพื้นที่ทั้งหมด
ทะเลชุบศร	๒๙๔.๘๔	-	๔๓๕.๔๖	๖,๕๖๔.๑๔	๗,๒๙๔.๔๔
กกโก	๒๓๙.๖๗	-	๔,๗๗๕.๗๐	๗,๖๕๘.๕๑	๑๒,๖๗๓.๘๘
โก่งธนู	๖,๔๘๘.๘๗	-	-	-	๖,๔๘๘.๘๗
เขาพระงาม	๑,๔๙๓.๔๗	-	๘,๓๕๗.๕๐	๗๖,๔๗๖.๖๐	๘๖,๓๒๗.๕๗
เขาสามยาคู	-	-	๓,๑๕๓.๓๘	๑๗,๑๗๖.๓๐	๒๐,๓๒๙.๖๘
โคกกระเทียม	๑๙,๑๗๕.๑๐	-	๖๑๑.๐๐	๖๘๒.๗๔	๒๐,๔๖๘.๘๔
โคกลำพาน	๑๑,๓๘๑.๘๐	-	๗๐๗.๔๕	๒๖๐.๗๒	๑๒,๓๔๙.๙๗
โคกตูม	๖๔๑.๓๔	-	๔๗๒.๘๑	๑๐๖,๕๔๘.๐๐	๑๐๗,๖๖๒.๑๕
จี่วราย	๙,๓๗๕.๖๑	-	-	-	๙,๓๗๕.๖๑
ดอนโพธิ์	๑๕,๘๗๐.๑๐	-	-	-	๑๕,๘๗๐.๑๐
ตะลุง	๑๐,๖๕๐.๙๐	-	-	-	๑๐,๖๕๐.๙๐
ท่าแค	๔๘๑.๙๘	-	๖,๐๗๗.๙๑	๖,๑๐๓.๕๒	๑๒,๖๖๓.๔๑
ท่าศาลา	-	-	๒,๔๑๕.๙๐	๕,๐๗๗.๒๐	๗,๔๙๓.๑๐
นิคมสร้างตนเอง	-	-	๓,๕๗๗.๖๐	๕๐,๑๖๕.๙๐	๕๓,๗๔๓.๕๐
บางขันหมาก	๑๙,๐๔๙.๔๐	-	-	-	๑๙,๐๔๙.๔๐
บ้านข่อย	๙,๒๖๓.๘๔	-	-	๔.๘๘	๙,๒๖๘.๗๒
ท้ายตลาด	๘,๗๖๖.๗๖	-	-	-	๘,๗๖๖.๗๖
ป่าตาล	๘๙๖.๑๘	-	๒,๑๙๓.๙๐	๖,๒๕๗.๓๐	๙,๓๔๗.๓๘
พรหมมาสเตอร์	๔,๒๐๗.๔๙	-	๑๔๘.๗๘	๓๖๕.๗๒	๔,๗๒๑.๙๙
โพธิ์เก้าต้น	๑๓,๗๑๐.๕๐	-	๑๒.๗๗	๒๗๖.๗๕	๑๔,๐๐๐.๐๒
โพธิ์ตรุ	๑๑,๗๗๒.๙๐	-	-	-	๑๑,๗๗๒.๙๐
สีคอง	๙,๐๘๕.๒๓	-	-	-	๙,๐๘๕.๒๓
ถนนใหญ่	๔๗๘.๔๒	-	๒,๖๓๔.๗๗	๓,๕๙๘.๒๓	๖,๗๑๑.๔๒
รวม	๑๕๓,๓๗๐.๕๓	-	๓๕,๕๗๔.๙๕	๒๘๔,๗๒๐.๕๑	๔๗๓,๖๖๕.๙๙

ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th>

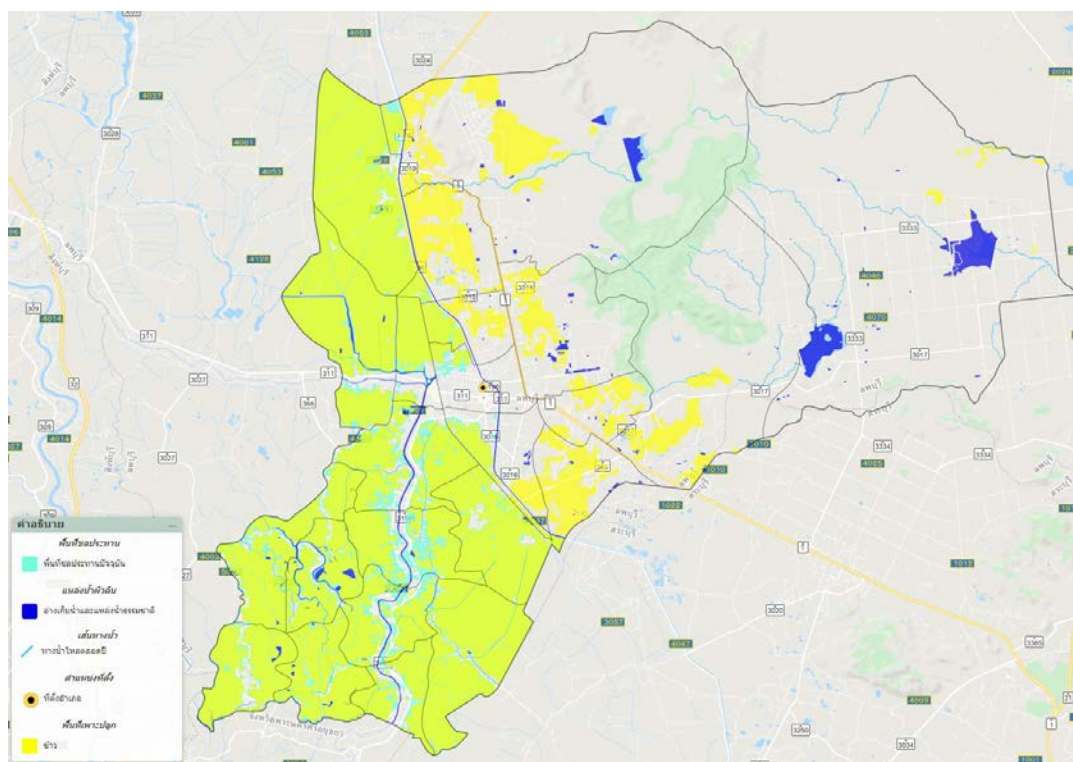
ภาพที่ ๒ แผนที่แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ที่มีศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว
(ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th>)

๒) พื้นที่ปลูกข้าว

ตารางที่ ๒๙ แสดงครัวเรือนเกษตรกร พื้นที่ปลูก และผลผลิตข้าว

ตำบล	ครัวเรือน เกษตรกร	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (กก.)	ผลผลิตต่อไร่ (กก.)
ทะเลชุบศร	๑๒	๒๔๐	๒๔๐	๒๑๖,๐๐๐	๙๐๐
กกโก	๑๒๓	๒,๐๕๐	๒,๐๕๐	๑,๕๓๙,๕๕๐	๗๕๑
โก่งธนู	๒๑๔	๓,๓๗๐	๓,๓๗๐	๒,๕๖๑,๒๐๐	๗๖๐
เขาพระงาม	๓๐๐	๖,๐๓๐	๖,๐๓๐	๓,๗๓๒,๕๗๐	๖๑๙
เขาสามยอต	๔๖	๔๖๐	๔๖๐	๑๘๔,๐๐๐	๔๐๐
โคกกระเทียม	๘๘๗	๑๖,๔๐๐	๑๖,๔๐๐	๑๒,๐๕๔,๐๐๐	๗๓๕
โคกลำพาน	๓๗๘	๖,๗๔๐	๖,๗๔๐	๕,๐๘๘,๗๐๐	๗๕๕
โคกตูม	๙๒	๑,๐๔๖	๑,๐๔๖	๔๗๙,๐๖๘	๔๕๘
จั่วราย	๓๔๔	๕,๔๑๐	๕,๔๑๐	๓,๗๘๗,๐๐๐	๗๐๐
ดอนโพธิ์	๗๘๘	๑๔,๔๔๐	๑๔,๔๔๐	๑๑,๓๐๖,๕๒๐	๗๘๓
ตะลุง	๑๕๒	๒,๘๘๕	๒,๘๘๕	๒,๑๔๓,๕๕๕	๗๔๓
ท่าแค	๒๗๒	๔,๕๐๔	๔,๕๐๔	๓,๔๓๖,๕๕๒	๗๖๓
ท่าศาลา	๒๕	๓๘๖	๓๘๖	๒๑๗,๗๐๔	๕๖๔
นิคมสร้างตนเอง	๘๔	๑,๕๗๐	๑,๕๗๐	๖๓๒,๗๑๐	๔๐๓
บางขันหมาก	๖๑๔	๑๒,๑๓๕	๑๒,๑๓๕	๘,๗๙๗,๘๗๕	๗๒๕
บ้านข่อย	๒๗๗	๖,๔๘๐	๖,๔๘๐	๔,๕๓๖,๐๐๐	๗๐๐
ท้ายตลาด	๓๐๒	๕,๔๗๘	๕,๔๗๘	๔,๑๐๘,๕๐๐	๗๕๐
ป่าตาล	๔๗	๗๘๒	๗๘๒	๕๘๙,๖๒๘	๗๕๔
พรหมมาสตรี	๘๙	๑,๘๐๓	๑,๘๐๓	๑,๔๔๒,๔๐๐	๘๐๐
โพธิ์ไก่ตัน	๓๑๗	๕,๕๒๕	๕,๕๒๕	๔,๑๔๓,๗๕๐	๗๕๐
โพธิ์ตรุ	๔๕๔	๘,๘๙๐	๘,๘๙๐	๖,๘๓๖,๔๑๐	๗๖๙
สีคลอง	๒๒๐	๔,๒๒๘	๔,๒๒๘	๒,๙๕๙,๖๐๐	๗๐๐
ถนนใหญ่	๔๐	๗๔๕	๗๔๕	๕๖๔,๗๑๐	๗๕๘
รวม	๖,๐๗๗	๑๑๑,๕๕๗	๑๑๑,๕๕๗	๘๑,๓๕๘,๐๐๒	๗๒๙

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองลพบุรี, พ.ศ. ๒๕๖๘

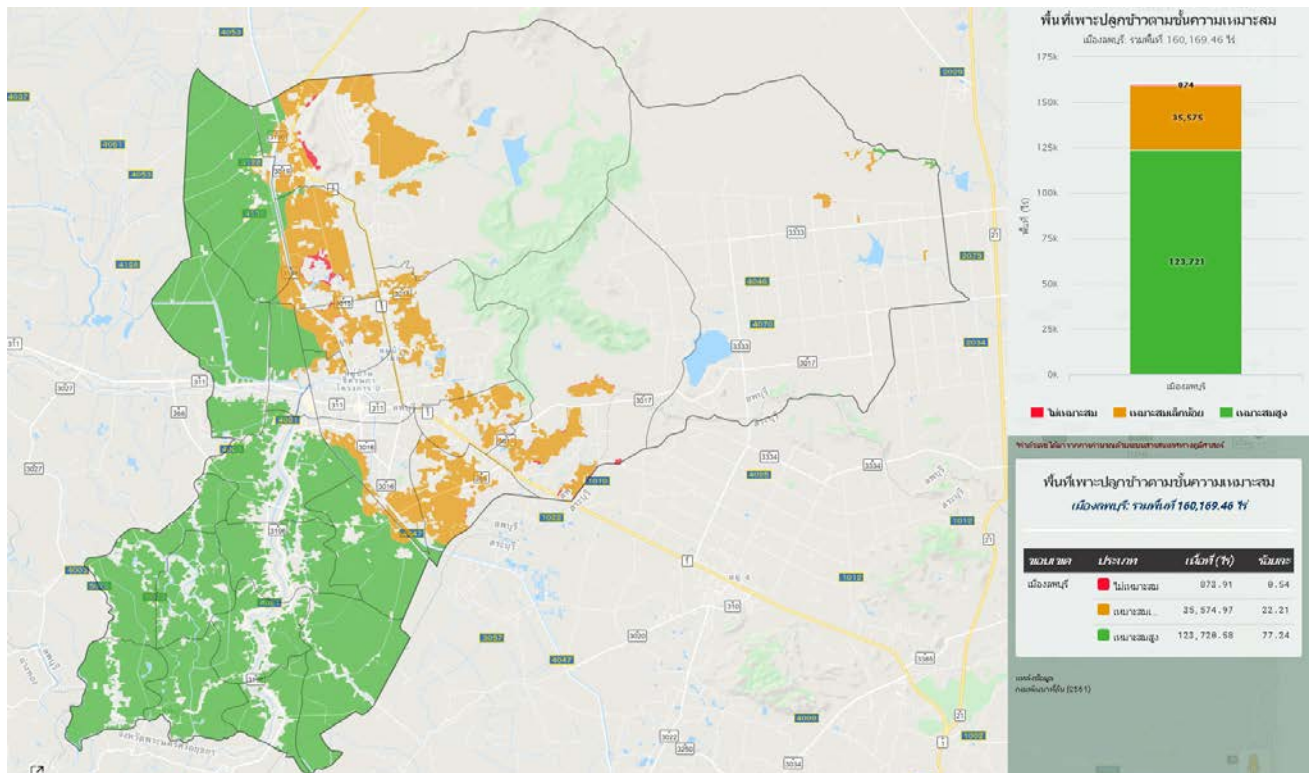
ภาพที่ ๗ แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกข้าว (พื้นที่ปลูกจริง)
(ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th>)

(๓) พื้นที่ปลูกข้าว ตามระดับชั้นความเหมาะสม

ตารางที่ ๓๐ แสดงพื้นที่ปลูกข้าว ตามระดับชั้นความเหมาะสม

ตำบล	พื้นที่ปลูกตามระดับความเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าว (ไร่)				
	เหมาะสมมาก (S๑)	เหมาะสมปานกลาง (S๒)	เหมาะสมน้อย (S๓)	ไม่เหมาะสม (N)	รวมพื้นที่ทั้งหมด
ทะเลชุบศร	๒๘๙.๒๗	-	๔๓๕.๔๖	-	๗๒๔.๗๓
กกโก	๙๑.๑๑	-	๔,๗๗๕.๗๐	๒๑.๙๒	๔,๘๘๘.๗๓
โก่งธนู	๔,๕๕๑.๓๘	-	-	-	๔,๕๕๑.๓๘
เขาพระงาม	๑,๐๙๒.๑๕	-	๘,๓๕๗.๕๐	๒๗๑.๙๕	๙,๗๒๑.๖๐
เขาสามยอต	-	-	๓,๑๕๓.๓๘	-	๓,๑๕๓.๓๘
โคกกระเทียม	๑๘,๐๖๔.๒๐	-	๖๑๑.๐๐	-	๑๘,๖๗๕.๒๐
โคกลำพาน	๑๐,๓๖๑.๒๐	-	๗๐๗.๔๕	-	๑๑,๐๖๘.๖๕
โคกตูม	๑๘๖.๘๕	-	๔๗๒.๘๑	-	๖๕๙.๖๖
จี่วราย	๖,๑๕๑.๗๑	-	-	-	๖,๑๕๑.๗๑
ดอนโพธิ์	๑๔,๖๙๑.๕๐	-	-	-	๑๔,๖๙๑.๕๐
ตะลุง	๖,๘๕๙.๓๖	-	-	-	๖,๘๕๙.๓๖
ท่าแค	๓๘๙.๓๘	-	๖,๐๗๗.๙๐	๓๓๒.๒๗	๖,๗๙๙.๕๕
ท่าศาลา	-	-	๒,๔๑๕.๙๐	๑๑.๑๙	๒,๔๒๗.๐๙
นิคมสร้างตนเอง	-	-	๓,๕๗๗.๖๓	๑๙๖.๘๗	๓,๗๗๔.๕๐
บางขันหมาก	๑๖,๑๔๐.๐๐	-	-	-	๑๖,๑๔๐.๐๐
บ้านข่อย	๗,๖๖๖.๙๙	-	-	-	๗,๖๖๖.๙๙
ท้ายตลาด	๖,๖๙๑.๖๘	-	-	-	๖,๖๙๑.๖๘
ป่าตาล	๖๔๗.๘๘	-	๒,๑๙๓.๙๒	-	๒,๘๔๑.๘๐
พรหมมาสตร์	๒,๙๗๓.๐๙	-	๑๔๘.๗๘	-	๓,๑๒๑.๘๗
โพธิ์เก้าต้น	๘,๗๑๑.๐๕	-	๑๒.๗๗	-	๘,๗๒๓.๘๒
โพธิ์ตรุ	๙,๗๐๖.๓๙	-	-	-	๙,๗๐๖.๓๙
สี่คลอง	๗,๙๙๖.๙๕	-	-	-	๗,๙๙๖.๙๕
ถนนใหญ่	๔๖๘.๔๔	-	๒,๖๓๔.๗๗	๓๙.๕๔	๓,๑๔๒.๗๕
รวม	๑๒๓,๗๒๐.๕๘	-	๓๕,๕๗๔.๙๗	๘๗๓.๙๑	๑๖๐,๑๖๙.๔๖

ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th>

ภาพที่ ๘ แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกข้าวตามระดับชั้นความเหมาะสม
(ที่มา : <http://agri-map-online.moac.go.th>)

๑.๓ สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต

อำเภอเมืองลพบุรี มีการทำนาข้าว ๒ รอบ รอบที่ ๑ นาปี ส่วนใหญ่เริ่มปลูกตั้งแต่เดือนพฤษภาคมและเริ่มเก็บเกี่ยวในช่วงเดือนสิงหาคม รอบที่ ๒ นาปรัง เริ่มปลูกตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน และเริ่มเก็บเกี่ยวในช่วงเดือนมีนาคม เนื่องจากพื้นที่ปลูกข้าวส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ในเขตชลประทาน ทำให้มีน้ำเพียงพอทำนาข้าวตลอดทั้งปี และพันธุ์ข้าวที่นิยมปลูกได้แก่ พันธุ์ปทุมธานี ๑, พันธุ์ กข๔๑, และพันธุ์ กข๔๕ เกษตรกรใส่ปุ๋ยจำนวน ๒ ครั้ง ครั้งที่ ๑ ใช้ปุ๋ยสูตร ๔๖-๐-๐ อัตรา ๑๕ - ๒๐ กก./ไร่ ครั้งที่ ๒ ใช้ปุ๋ยสูตร ๑๖-๒๐-๐ อัตรา ๒๐ - ๒๕ กก./ไร่

การเก็บเกี่ยวผลผลิตใช้เครื่องจักรในการเก็บเกี่ยว เกษตรกรมีต้นทุนการผลิตข้าว ๓,๗๘๐ บาทต่อไร่ ราคาขายผลผลิตเฉลี่ย ๗ - ๘ บาทต่อกิโลกรัม ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ประมาณ ๗๐๐ - ๙๐๐ กิโลกรัม นอกจากนี้ในรอบการทำนาปรัง ซึ่งมักประสบปัญหาขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรในพื้นที่นอกเขตชลประทาน

๑.๔ ปฏิทินการเพาะปลูก

เกษตรกรในอำเภอเมืองลพบุรี มีการปลูกข้าวนาปีฤดูการปลูกเริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคม ถึงเดือนตุลาคม ปลูกสูงสุดในเดือนกรกฎาคม การเก็บเกี่ยวระหว่างเดือนสิงหาคม ถึงเดือนมกราคม เก็บเกี่ยวสูงสุดในเดือนตุลาคม โดยมีปฏิทินการเพาะปลูกข้าวนาปีในอำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี ดังนี้

ชื่อสินค้า	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.
ข้าว				←		△			→			
							←		▽			→

สัญลักษณ์

↔ ช่วงฤดูปลูก

△ ปลูกสูงสุด

←.....→ ช่วงฤดูเก็บเกี่ยว

▽ เก็บเกี่ยวสูงสุด

ภาพที่ ๙ แสดงปฏิทินการเพาะปลูกข้าวนาปี
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองลพบุรี, พ.ศ. ๒๕๖๘)

๑.๕ ต้นทุนการผลิต

ตารางที่ ๓๑ แสดงต้นทุนการผลิตข้าวต่อไร่ ปี ๒๕๖๘

รายการ	บาท
การเตรียมดิน	๖๐๐
ค่าเมล็ดพันธุ์ข้าว	๕๔๐
ค่าปลูก (ค่าหว่าน)	๗๐
ยากุมวัชพืช + ค่าฉีด	๑๔๐
ปุ๋ยเคมี	๙๐๐
ค่าหว่านปุ๋ย	๗๐
ยาปราบวัชพืช	๕๐
ค่าฉีดยาปราบวัชพืช	๖๐
ยาฆ่าแมลง + เชื้อรา + ฮอริโมน	๖๐๐
ค่าฉีด (ยาฆ่าแมลง + เชื้อรา + ฮอริโมน)	๖๐
ค่าสูบน้ำ	๑๕๐
ค่าจ้างรถเกี่ยวข้าวสด	๕๐๐
ค่าขนข้าว + คนงาน (บรรทุก)	๒๔๐
รวม	๓,๙๘๐

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองลพบุรี, ๒๕๖๘

๑.๖ สถานการณ์การตลาด/วิธีการตลาด

๑) วิธีการตลาด

เกษตรกรผู้ปลูกข้าวอำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี ส่วนใหญ่เมื่อเก็บเกี่ยวผลผลิตก็จะตกลงขายให้กับผู้รับซื้อรายย่อย (คนวิ่งข้าว) โดยผู้รับซื้อรายย่อยก็จะนำไปขายต่อให้กับท่าข้าว หรือสหกรณ์การเกษตร (ผู้รับซื้อรายใหญ่) และผู้รับซื้อรายใหญ่จึงนำไปขายให้กับโรงสีข้าวต่อไป

ภาพที่ ๑๐ แสดงวิถีการตลาดของข้าว อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองลพบุรี, พ.ศ. ๒๕๖๘)

๒) แหล่งรับซื้อผลผลิต/ โรงงานแปรรูป

อำเภอเมืองลพบุรี มีจุดรับซื้อข้าว จำนวน ๖ แห่ง โดยตั้งอยู่ตำบลโพธิ์ตรุ ๒ แห่ง ตำบลโคกลำพาน ๒ แห่ง ตำบลโพธิ์ไก่ตัน ๑ แห่ง และตำบลเขาพระงาม ๑ แห่ง

๑.๗ เกษตรกรและองค์กรเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับสินค้าในพื้นที่

๑) เกษตรกร

มีเกษตรกรผู้ปลูกข้าวในอำเภอ จำนวน ๕,๔๐๐ ราย และมีเกษตรกรที่เป็นต้นแบบในพื้นที่ จำนวน ๒ ราย มีความรู้ ความชำนาญ องค์กรความรู้ในเทคโนโลยีการผลิต ที่มีความโดดเด่น ดังนี้

ตารางที่ ๓๒ แสดงเกษตรกรต้นแบบของสินค้าในพื้นที่

ที่	หมู่	ตำบล	ประเภท	องค์ความรู้โดดเด่น
๑	๙	โคกกระเทียม	ด้านการปลูกข้าว	การปลูกข้าว
๒	๑	บ้านข่อย	ด้านการปลูกข้าว	การปลูกข้าว

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองลพบุรี, พ.ศ. ๒๕๖๘

๒) องค์กรเกษตรกร ดังนี้

ตารางที่ ๓๓ แสดงองค์กรเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับสินค้าในพื้นที่

องค์กรเกษตรกร	จำนวน (แห่ง)	ชื่อกลุ่ม
ศพก.	๓	ศูนย์ข้าวชุมชนโคกกระเทียม ศูนย์ข้าวชุมชน ม.๙ หนองปลิง ศูนย์เรียนรู้การผลิตข้าวแบบแปลงใหญ่

องค์กรเกษตรกร	จำนวน (แห่ง)	ชื่อกลุ่ม
แปลงใหญ่	๑๓	กลุ่มนาแปลงใหญ่ข้าวโก่งธนูตะวันตก กลุ่มนาแปลงใหญ่ข้าวโก่งธนูตะวันออก กลุ่มนาแปลงใหญ่ตำบลโคกลำพาน กลุ่มนาแปลงใหญ่ข้าวบ้านข่อยเหนือ กลุ่มนาแปลงใหญ่ข้าวบ้านข่อยใต้ กลุ่มนาแปลงใหญ่ตำบลสีคลอง กลุ่มผู้ผลิตข้าวตำบลโคกกะเทียม กลุ่มนาแปลงใหญ่ หมู่ ๑ ตำบลโพธิ์ตรุ กลุ่มนาแปลงใหญ่ หมู่ ๗ ตำบลโพธิ์ตรุ กลุ่มนาแปลงใหญ่ หมู่ ๘ ตำบลโพธิ์ตรุ กลุ่มนาแปลงใหญ่ตำบลดอนโพธิ์ กลุ่มนาแปลงใหญ่ หมู่ ๑๑ ตำบลบางชันหมาก กลุ่มนาแปลงใหญ่ หมู่ ๑๒ ตำบลบางชันหมาก

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองลพบุรี, พ.ศ. ๒๕๖๘

๒. การวิเคราะห์ Supply chain

ตารางที่ ๓๔ แสดงการวิเคราะห์ Supply chain ของสินค้าข้าว อำเภอเมืองลพบุรี

		ต้นทาง	กลางทาง	ปลายทาง
ผู้ ผลิต	สถานการณ์ ปัจจุบัน	พื้นที่ปลูกข้าว มีระบบชลประทาน ครอบคลุม	ขายผลผลิตหน้าแปลง หรือขายให้ คนกลาง	มีท่าข้าว โรงสีข้าว รับซื้อผลผลิต ในพื้นที่
	ปัญหา Pain point	เสี่ยงภัยแล้งในบางฤดู และน้ำท่วม ในบางฤดู ในกรณีที่น้ำเหนือมีมาก และถูกผันเข้ามาในพื้นที่	ขาดแคลนลานตากข้าวมาตรฐาน ของชุมชน	ช่องทางการจำหน่าย ต้องพึ่งพา ผู้ประกอบการค้าข้าวในพื้นที่
	แนวทาง/ App tech. ที่จะใช้แก้ปัญหา	จัดทำแผนที่เสี่ยงภัย	จัดทำลานตากข้าว	รวมกลุ่มกันขายผลผลิต
ผู้ กระจาย	สถานการณ์ ปัจจุบัน	เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ	พึ่งพาคนกลางเป็นหลัก	ผู้บริโภค รับรู้ว่าการผลิตข้าวมีการ ใช้สารเคมีจำนวนมาก
	ปัญหา Pain point	การจัดการแปลงปลูกยังเป็นแบบ ใช้สารเคมีเป็นหลัก	ขาดอำนาจต่อรองราคา การรวม กลุ่มไม่มีกำลังพอที่จะสร้างอำนาจ ต่อรองราคา	ผู้บริโภคไม่ทราบว่า การผลิตข้าวมี กระบวนการทำให้ปลอดภัยจาก สารเคมีมากขึ้นได้
	แนวทาง/ App tech. ที่จะใช้แก้ปัญหา	จัดอบรมถ่ายทอดเทคโนโลยี	เสริมสร้างความเข้มแข็งให้กลุ่มใน การต่อรองราคา	ประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้ให้กับ ผู้บริโภค
ผู้ บริโภค	สถานการณ์ ปัจจุบัน	ใช้สารเคมีตามที่คุณขายแนะนำ ไม่มี การใช้สารชีวภัณฑ์	นิยมขายผลผลิตหน้าแปลงปลูก ที่ มีความชื้นสูง	สินค้าเป็นข้าวเปลือก ไม่มีจุด แตกต่างจากสินค้าที่อื่น
	ปัญหา Pain point	ต้นทุนการผลิตสูง เป็นไปตาม กลไกตลาด ควบคุมไม่ได้	ขายผลผลิตหน้าแปลงปลูก ถูกกด ราคาตามระดับความชื้น	แข่งขันด้วยราคาอย่างเดียว
	แนวทาง/ App tech. ที่จะใช้แก้ปัญหา	ส่งเสริมการจัดการศัตรูพืชแบบ ผสมผสาน	ส่งเสริมการผลิตสารชีวภัณฑ์ใช้เอง เพื่อลดต้นทุน นำไปชดเชยส่วน ต่างจากการโดนกดราคารับซื้อ	ส่งเสริมการผลิตสารชีวภัณฑ์ใช้เอง เพื่อลดต้นทุนการผลิต และสร้าง สินค้าที่ปลอดภัยจากสารเคมี

บทที่ ๓

บทสรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่

๑. แบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project Brief) ของทุกโครงการ

ตารางที่ ๓๕ แสดงแบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project Brief)

หัวข้อ	รายละเอียด
๑. ชื่อโครงการสำคัญ	พัฒนาศักยภาพการอารักขาพืชเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร
๒. ชื่อแผนงาน	ส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากการผลิตสินค้าภาคการเกษตรที่ได้มาตรฐานการแปรรูปสินค้าที่มีคุณภาพ
๓. แนวทางการพัฒนา	ส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากการผลิตสินค้าภาคการเกษตรที่ได้มาตรฐานการแปรรูปสินค้าที่มีคุณภาพ
๔. หลักการและเหตุผล	การระบาดของศัตรูพืชปัจจุบันทวีความรุนแรงมากขึ้น เนื่องจากหลายปัจจัย ทั้งปัจจัยภายใน ได้แก่ ลักษณะการปลูกพืชเป็นพื้นที่กว้างติดต่อกันเป็นเวลานาน การใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชในปริมาณมากทำให้ศัตรูธรรมชาติตาย ปัจจัยภายนอก ได้แก่ สภาพอากาศที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ศัตรูพืชขยายปริมาณเพิ่มมากขึ้น และเกิดการพัฒนাসายพันธุ์ทำให้ดำรงชีวิตอยู่ได้ ทำให้เกิดระบาดสร้างความเสียหายให้กับผลผลิตทางการเกษตร อาชีพการทำนาซึ่งในปัจจุบันเกษตรกรมีการใช้สารเคมีและปุ๋ยเคมีกันมาก ทำให้เป็นอันตรายต่อชีวิตและสภาพแวดล้อม จึงจำเป็นต้องมีการปรับระบบการปลูกข้าวของเกษตรกรให้ดีขึ้น เพื่อให้ปลอดภัยจากสารเคมี ด้วยการส่งเสริมการใช้สารชีวภัณฑ์
๕. วัตถุประสงค์ของโครงการ	๑. พัฒนาระบบการผลิตข้าวที่ดี และปลอดภัยจากเคมี ๒. ส่งเสริมการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน (IPM)
๖. ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย	๑. เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการสามารถนำไปปฏิบัติได้ไม่น้อยกว่า ร้อยละ ๗๐ ๒. ลดต้นทุนการผลิตได้ ร้อยละ ๓
๗. พื้นที่เป้าหมาย	กลุ่มผู้ผลิตข้าวตำบลโคกกะเทียม (แปลงใหญ่)
๘. กิจกรรมหลัก	๑. จัดกระบวนการเรียนรู้การจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน (IPM) ๒. สนับสนุนวัสดุ-อุปกรณ์ผลิตสารชีวภัณฑ์ควบคุมศัตรูพืช งบประมาณ ๓๕,๐๐๐ บาท
๙. หน่วยงานดำเนินการ	สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองลพบุรี
๑๐. ระยะเวลาในการดำเนินโครงการ	ปี ๒๕๗๐
๑๑. งบประมาณ	งบจังหวัด
๑๒. ผลผลิต (Output)	เกษตรกรมีความรู้เรื่องการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน (IPM) จำนวน ๕๕ ราย
๑๓. ผลลัพธ์จากการดำเนินโครงการ (Outcome)	๑. เติบโตปริมาณ ลดต้นทุนการผลิตได้ ร้อยละ ๓ ๒. เติบโตคุณภาพ เกษตรกรได้รับการพัฒนาความรู้ด้านการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน (IPM)

๒. สรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่

ตารางที่ ๓๖ แสดงสรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่

โครงการ (Project)	ปัจจัยขาเข้า (Input)	กิจกรรม/กระบวนการ (Activities)	ผลการดำเนินงานกิจกรรม			แหล่ง งบประมาณ	ปีที่ ดำเนินการ
			ผลผลิต (Output) (เห็นผลทันทีหรือภายใน ๑ ปี)	ผลลัพธ์ (Outcome) (เห็นผลภายใน ๒ ปี)	ผลกระทบ (Impact) (เห็นผลภายใน ๓ - ๕ ปี)		
พัฒนาศักยภาพการ อารักขาพืชเพื่อเพิ่ม ประสิทธิภาพการผลิต สินค้าเกษตร	งบประมาณ : ๓๕,๐๐๐ บาท บุคลากร : - জন.নবস. - ผู้เชี่ยวชาญ ภาคีเครือข่าย : - กวก.	โครงการพัฒนาศักยภาพการ อารักขาพืชเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ การผลิตสินค้าเกษตร - จัดกระบวนการเรียนรู้ - สนับสนุนวัสดุ-อุปกรณ์	๑. เกษตรกรมีความรู้ เรื่องการจัดการศัตรูพืช แบบผสมผสาน (IPM) ๒. เกษตรกรผ่านการ อบรม จำนวน ๕๕ ราย	๑. เกษตรกรที่เข้าร่วม โครงการสามารถนำไป ปฏิบัติได้ไม่น้อยกว่า ร้อยละ ๗๐ ๒. ลดต้นทุนการผลิตได้ ร้อยละ ๓	๑. ผู้บริโภค รับรู้ว่าการ ผลิตข้าว สามารถลดการ ใช้สารเคมีได้ มีความ ปลอดภัยมากขึ้น	งบจังหวัด	๒๕๗๐

บรรณานุกรม

- กรมชลประทาน. (ม.ป.ป.). โครงการชลประทานขนาดเล็ก. ค้นเมื่อ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๙ จาก <http://dsit.rid.go.th/>
- กรมชลประทาน. (ม.ป.ป.). อ่างเก็บน้ำทั่วประเทศ. ค้นเมื่อ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๙ จาก <https://app.rid.go.th/>
- กรมทรัพยากรน้ำบาดาล. (ม.ป.ป.). ข้อมูลบ่อน้ำบาดาล. ค้นเมื่อ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๙ จาก <http://app.dgr.go.th/>
- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (ม.ป.ป.). แผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก. ค้นเมื่อ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๙ จาก <https://agri-map-online.moac.go.th/>
- กรมพัฒนาที่ดิน. (ม.ป.ป.). กลุ่มชุดดิน. ค้นเมื่อ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๙ จาก <https://dinonline.ddd.go.th/>
- กรมพัฒนาที่ดิน (ม.ป.ป.). ข้อมูลแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน. ค้นเมื่อ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๙ จาก <https://dddzoning.ddd.go.th/webmapeis/#>
- ศูนย์อุทกวิทยาชลประทานภาคกลาง. (ม.ป.ป.). ลักษณะภูมิอากาศ. ค้นเมื่อ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๙ จาก <http://hydro-๕.rid.go.th/>